

Ontwikkelingsplan

LEADER Beerze-Reusel

2007-2013

in het kader van het
Plattelandontwikkelingsprogramma (POP) 2007-2013
Nederland

Mei 2007

Inhoud

VOORWOORD	3
1. SOCIAAL-ECONOMISCHE ANALYSE.....	4
2. VISIE EN STRATEGIE BEERZE-REUSEL	7
2.1 INLEIDING.....	7
2.2 MISSIE EN VISIE PG BEERZE-REUSEL.....	7
2.3 DOELSTELLING EN STRATEGIE	10
2.4 VERWACHTE RESULTATEN EN EFFECTEN	17
3. CRITERIA VOOR BEOORDELING PROJECTEN	19
3.1 INLEIDING.....	19
3.2 SELECTIECRITERIA	19
3.3 PRIORITEITSCRITERIA	20
3.4 CRITERIA VOOR SAMENWERKINGSPROJECTEN.....	21
4. ORGANISATIE.....	23
4.1 INLEIDING.....	23
4.2 SAMENSTELLING PG BEERZE-REUSEL	23
4.3 ACTIVITEITEN PG	25
4.4 VOORLICHTING EN PUBLICITEIT.....	26
4.5 EVALUATIE EN MONITORING	27
4.6 RANDVOORWAARDEN OM VERNIEUWING TOT STAND TE BRENGEN	27
5. FINANCIËN	29
5.1 INLEIDING.....	29
5.2 UITGANGSPUNTEN FINANCIËLE TABEL	29
5.3 FINANCIËLE TABEL.....	30
BIJLAGE A: GEBIEDSBESCHRIJVING BEERZE-REUSEL	31
BIJLAGE B: AANSLUITING POP 2.....	40
BIJLAGE C: INDICATOREN EN STREEFWAARDEN	44
BIJLAGE D: BEOORDELINGSPROCEDURE VAN PROJECTEN	47
BIJLAGE E: INTENTIEOVEREENKOMST SAMENWERKING PG DE MEIERIJ.....	48

Voorwoord

Onze uitdaging

Laat ik beginnen met een paar ontwikkelingen die me zorg baren: de bevolking in ons gebied neemt af en de vergrijzing neemt toe. Tegelijkertijd zien we dat het aantal technisch geschoolden afneemt, terwijl deze onmisbaar zijn voor onze lokale economie. Tot slot constateer ik dat de voorzieningen in de plattelandskernen onder druk staan.

Laten we niet te somber zijn, maar ook de kansen benoemen die we voor ons gebied zien. Allereerst biedt onze ligging nabij Eindhoven en in de kennisdriehoek Eindhoven-Leuven-Aken grote kansen voor economische groei. Innovatie, kennisoverdracht en vernieuwing zijn hiervoor noodzakelijk en wel bekend in onze regio. Ook kunnen we veel meer halen uit de kansen die ons gebied op toeristisch-recreatief gebied heeft. Als laatste punt wil ik het sterke zelforganiserend vermogen noemen.

Onze uitdaging is om deze kansen te benutten, maar tegelijkertijd de bedreigingen niet uit het oog te verliezen. Deze uitdaging gaan we met z'n allen graag aan!

Onze ambitie

We willen de sterke economische positie van ons bedrijfsleven (met name de maakindustrie) behouden en daar waar mogelijk versterken. De ligging nabij Brainport Eindhoven biedt legio kansen voor onze regio. Deze moeten we benutten! Tegelijkertijd moeten we aandacht hebben voor de inwoners van ons gebied. Deze mensen moeten niet alleen in ons gebied blijven wonen, maar ook de binding met onze streek behouden en ontwikkelen. Voor een typisch plattelandsgebied als Beerze-Reusel is dit zeer belangrijk en dit moeten we dan ook niet verwaarlozen. Versterking van de economie en de leefbaarheid is onze ambitie, vanzelfsprekend rekening houdend met het mooie dat ons gebied te bieden heeft.

Onze aanpak

LEADER heeft zich afgelopen jaren bewezen in ons gebied. Goede initiatieven zijn ontwikkeld en de samenwerking is versterkt. Ook in de toekomst zien we LEADER als een belangrijk instrument om onze ambitie te verwezenlijken. Niet zozeer voor grote investeringen, maar veel meer voor de ontwikkeling van nieuwe ideeën, concepten en samenwerkingsverbanden. De thema's economie en leefbaarheid vormen hierbij de kapstokken. Nieuwe samenwerkingsverbanden tussen bedrijven, nieuwe toeristische producten, innovatieve concepten op het gebied van zorg, clustering van plattelandsdiensten en initiatieven om het zelforganiserend vermogen in kleine kernen te versterken: het kan allemaal met LEADER.

Hoe gaan we dat bereiken? Door nog meer dan in het verleden het gebied in te gaan, te luisteren naar mensen en mensen te enthousiasmeren. Door creatief, maar ook kritisch te zijn. En tot slot: door de handen ineen te slaan en samen te werken!

Samen moeten we LEADER nog meer laten landen in de streek zodat de unieke filosofie en werkwijze in de toekomst als iets vanzelfsprekends wordt!

Namens de PG Beerze Reusel,
De voorzitter

Pieter van der Wolk

1. Sociaal-economische analyse

Voor een goede gebiedsvisie en strategie is een sociaal-economische gebiedschets gemaakt met een zogenaamde SWOT-analyse. Deze schets is als bijlage A bij dit ontwikkelingsplan gevoegd. Hieronder wordt kort op de hoofdpunten van de conclusies ingegaan.

Gebiedsomschrijving

Het LEADER gebied Beerze-Reusel valt samen met het reconstructiegebied. Het omvat de gemeenten:

- Bladel;
- Eersel;
- Goirle;
- Hilvarenbeek;
- Oirschot;
- Oisterwijk (alleen de oude gemeente Moergestel);
- Reusel-De Mierden.

Het gebied telt in totaal 110.714 inwoners (CBS, 2007; van gemeente Oisterwijk alleen oude gemeente Moergestel meegeteld) en geen kernen groter dan 30.000 inwoners, hetgeen betekent dat het gebied in zijn geheel subsidiabel is. Het LEADER gebied heeft een oppervlakte van 482 km².

Het gebied Beerze-Reusel ligt tussen de Brabantse steden Tilburg en Eindhoven in het noorden en de Nederlands-Belgische grens in het zuiden. Het kenmerkt zich door het landelijke karakter en is relatief dunbevolkt. In het gebied ligt een wijdvertakt netwerk van beken en riviertjes die het zandgebied doorsnijden. Daarnaast zijn er verschillende grote bos-, heide- en stuifzandgebieden op de hogere delen van het landschap, zoals de Kempische grensbossen en de Oirschotse Heide.

Naast het natuurlijke netwerk is ook een infrastructureel netwerk dat Beerze-Reusel doorsnijdt. Er zijn twee snelwegen, de A58 en de A67, en een groter aantal provinciale wegen, die het gebied met de centrumsteden Eindhoven en Tilburg verbindt. Het Wilhelminakanaal, die in het noorden van het gebied evenwijdig aan de A58 loopt, is de belangrijkste waterweg van het gebied. Naast het belang voor de bedrijvigheid in het gebied, zorgen deze elementen ook voor een versnippering en een doorkruising van natuurgebieden.

Naast de natuurlijke en infrastructurele elementen, kenmerkt het agrarische gebruik van het landschap het gebied. De ontwikkelingen in de landbouwsector hebben sporen achtergelaten. Als gevolg van ruimteclaims vanuit stedelijke, infrastructurele en ecologische functies loopt het areaal landbouwgrond echter de laatste jaren terug en daarmee ook de ontwikkelingsmogelijkheden van de agrarische sector.

Demografie

In de periode 2000-2006 is de bevolking in het gebied (zeer) licht gedaald. De afname van de bevolkingsomvang in enkele gemeenten van enkele tiende procenten wordt opgevangen door een soortgelijke groei in andere gemeenten (zoals in de gemeenten Hilvarenbeek, Bladel, Oisterwijk en Oirschot). De ontwikkeling van de bevolkingsomvang loopt hiermee achter op die in Noord-Brabant en die in Nederland. Een bevolkingsdaling door vergrijzing en ontgroening is in de komende jaren niet uitgesloten.

De bevolkingsopbouw in het gebied laat in het jaar 2006 een relatief grote groene druk zien (de verhouding van het aantal personen tot 20 jaar op de beroepsbevolking tussen 20 en 65 jaar). De groene druk in Beerze-Reusel was enkele procentpunten hoger dan die in Noord-Brabant. Het aandeel 65-plussers nam echter in de periode tussen 2000 en 2006 sterker toe dan de toename op provinciaal niveau.

Recente demografische ontwikkelingen in Beerze-Reusel zijn aanleiding tot zorg. Niet alleen dreigt de totale bevolking af te nemen, ook de vergrijzing in het gebied neemt toe. Volgens recente gegevens nemen de aangewezen groeikernen Bladel en Hilvarenbeek in aantal af, terwijl de krimpgemeente Reusel-De Mierden toeneemt. De daling van het aantal mensen en de beroepsbevolking (specifiek het aantal technische geschoolde arbeidskrachten) is een directe bedreiging voor de sterke positie van de maakindustrie in Beerze-Reusel.

Economische kenschets

Het werkloosheidspercentage in Beerze-Reusel ligt over het algemeen lager dan de werkloosheid in de provincie en in Nederland. Terwijl de meeste gemeenten rond het percentage van de provincie Noord-Brabant liggen (5,4% in peiljaar 2005), ligt dit percentage bij de gemeenten Hilvarenbeek en Reusel-De Mierden een procentpunt lager (4,4% en 4,5%). Het verschil tussen de werkloosheid bij vrouwen en die bij mannen was in 2005 nog steeds aanwezig. Wel is dit verschil in periode 2000-2005 kleiner geworden.

In het gebied is een verschuiving van de werkgelegenheid van de landbouwsector naar de diensten- en handelsector merkbaar. Hierdoor verandert de werkgelegenheidsstructuur van het landelijk gebied. Een verschil tussen de gemeenten blijft echter nog zichtbaar. Gemeenten als Goirle en Bladel, die dicht bij de doorgangswegen liggen en van oudsher een grote nijverheidssector kennen, zijn meer gericht op de industrie en nijverheid. Bij de andere gemeenten blijft de werkgelegenheid in de agrarische sector in vergelijking met Noord-Brabant en Nederland tamelijk groot. In de sectoren handel en zakelijke dienstverlening zijn echter steeds meer mensen werkzaam.

De ontwikkeling van een Kempisch BedrijvenPark met een eigen aansluiting op de A67 zal leiden tot een grotere dynamiek in het gebied door verbindingen tussen o.a. KBP en de High Tech Campus. In het kader van het Brainport-gedachtegoed biedt dit o.a. op het gebied van Food & Technology nieuwe kansen voor Beerze Reusel. De realisatie van het KBP brengt daarnaast een bijzondere dynamiek met zich mee op het gebied van verhuisketens, parkmanagement, invulling van achterblijvende locaties en de sturing daarbij op diversiteit.

De functie van de landbouw verandert in het gebied steeds meer van voedselproducent naar beheerder van het landelijk gebied en van leverancier van andere producten en diensten. Deze ontwikkeling naar verbrede landbouw blijkt uit de toename van het aantal streekproducten en het aanbod toeristisch-recreatieve activiteiten. Het aantal landbouwbedrijven was in 2005 echter meer dan gehalveerd ten opzichte van het jaar 2000. De resterende bedrijven worden gemiddeld groter in omvang. Hoewel het aantal biologische boeren hoger ligt dan het landelijk gemiddelde, blijft de productie in de provincie achter op dat van het landelijk gemiddelde.

In de regio Beerze-Reusel wordt toerisme en recreatie steeds belangrijker. De aantrekkelijkheid van het gebied door de vele natuurgebieden, het afwisselende landschap, de historische Kempische dorpen en de gunstige ligging ten opzichte van de Brabantse steden en de grote dagattracties, zorgt voor veel toeristen en recreanten. De bedrijven werkzaam in deze sector zijn over het algemeen klein van omvang maar kwalitatief goed op niveau. Een van de kansrijke activiteiten is de paardenhouderij. Met de aanwezigheid van een Horse Academy in Hooge Mierde en de vele bedrijven in de paardenbranche kan de regio zich mogelijk gaan profileren als trendsetter in de (inter)nationale paardenwereld. Ook de ontwikkeling van kleinschalige, hoogwaardige en unieke verblijfsaccommodaties en goede dagrecreatie biedt kansen in de regio.

Naast de goede uitgangspositie en kansen, zijn er ook bedreigingen. De oprukkende verstedelijking vanuit Tilburg en Eindhoven is een bedreiging voor de natuur- en landschapswaarden van het gebied. Daarnaast ontbreken op belangrijke locaties in het buitengebied voldoende horecavoorzieningen.

Kwaliteit en diversiteit zijn belangrijke sleutelbegrippen met het oog op de toenemende concurrentie vanuit andere gebieden.

Natuur en milieu

Zoals aangegeven bevinden zich in Beerze-Reusel waardevolle natuur-, cultuur- en bosgebieden. De gebieden bieden rust, ruimte en groen voor de inwoners van de stedelijke en landelijke gebieden en voor de vele dier- en plantensoorten. Door onder andere de intensiteit van de landbouwsector en de milieudruk vanuit de steden, staan de gebieden echter onder druk. Hierdoor ontstaan met name op de zandgronden problemen met verzuring, vermesting, verdroging en verstedelijking.

Enkele van de natuurgebieden in Beerze-Reusel zijn als beschermde gebieden aangewezen als Natura 2000 gebieden. De beschermingszones worden door middel van verschillende beleidsinitiatieven zoals de Ecologische hoofdstructuur (EHS) met elkaar verbonden en beschermd. De verschillende beekdalen vormen van oudsher al belangrijke verbindingselementen. De Robuuste Ecologische Verbindingszone langs de Beerze mag speciaal genoemd worden. Daarnaast ligt in het noorden van het gebied een deel van het Nationaal Landschap *Het Groene Woud*, dat zich globaal tussen de stedendriehoek 's Hertogenbosch-Tilburg-Eindhoven uitstrekt. De komende jaren wordt meer dan 2.000 ha nieuwe natuur aangelegd.

Leefbaarheid

Met de vergrijzing / ontgroening en de afnemende rol van de landbouwsector als bindende factor in het gebied, dreigt de sociale cohesie en leefbaarheid in het gebied af te nemen. Dit terwijl de sterke dorpsbetrokkenheid tot de sterkte punten van het gebied behoort. Er bestaat dan ook grote behoefte om voorzieningen in kleine kernen en dorpen te behouden. Hierbij gaat het naast de sociale ook om de culturele en commerciële voorzieningen. De bereikbaarheid van de (grotere) voorzieningen in de centrumsteden wordt daarnaast, zeker voor ouderen en jongeren, echter minder omdat het openbaar vervoer en het netwerk van regionale / lokale wegen ontoereikend is.

Het gezamenlijk ontwikkelen van dorpsontwikkelingsplannen heeft binnen verschillende dorpen nieuwe en oude bewoners bij de toekomst van het eigen dorp betrokken. Naast het versterken van de sociale cohesie, is hierdoor een goed beeld ontstaan van de benodigde voorzieningen en de mogelijkheden vanuit economisch oogpunt. Qua leefbaarheid zorgen de veranderingen in de economische structuur, tot slot, tot steeds meer sociaal maatschappelijke problemen in gezinnen die het agrarische bedrijf moeten beëindigen.

2. Visie en strategie Beerze-Reusel

2.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk is een kernachtige beschrijving van het gebied Beerze-Reusel opgenomen. Deze beschrijving vormt een belangrijke basis voor de strategie van het ontwikkelingsplan. Bij het formuleren van een nieuwe strategie is daarnaast ook rekening gehouden met ervaringen uit het verleden alsmede beleidsvisies en verwachtingen voor de toekomst. In de strategie wordt aandacht besteed aan de assen en maatregelen zoals die staan verwoord in POP2.

In de voorbereiding naar een nieuwe LEADER periode hebben de partners in het gebied gekozen om de bestaande PG samen te laten gaan met de reconstructiecommissie. De reden hiervoor is dat het gebied zowel intern als extern één platform wil presenteren voor plattelandsontwikkeling. Dat is dus de reconstructiecommissie. Om de LEADER werkwijze en besluitvorming te waarborgen, wordt binnen de reconstructiecommissie een aanjaagteam LEADER aangewezen die gaat adviseren over de LEADER projecten. Dit aanjaagteam gaat nog meer dan in het verleden het gebied in om projecten te initiëren en de bottom up aanpak te verzekeren.

Dit aanjaagteam is verantwoordelijk voor het 'voortraject', de intake van projecten en gesprekken met aanvragers. Zij adviseert aan de reconstructiecommissie en deze besluit c.g. geeft zwaarwegend advies over projecten. Op deze manier wordt ook gewaarborgd dat binnen de reconstructiecommissie voldoende aandacht bestaat voor de sociale economie.

Tegelijkertijd is hard gewerkt aan de 'infrastructuur' voor een nieuwe en succesvolle LEADER periode in Beerze-Reusel. In het Streekhuis zitten alle partijen bij elkaar waarmee een integrale aanpak is gewaarborgd en expliciet aandacht bestaat voor sociaal-economische en maatschappelijke gevolgen van ruimtelijke en ecologische veranderingen. Door het inrichten van een gezamenlijk loket in het gebied is ook een impuls gegeven aan het ontwikkelen van nieuwe initiatieven. Dit draagt zeker bij aan een nieuwe succesvolle LEADER periode in het gebied. Een van de prioritaire thema's in het gebied is 'branding'. Dit is in Beerze-Reusel onder de naam 'Kempengoed' verder vormgegeven.

Noot vooraf

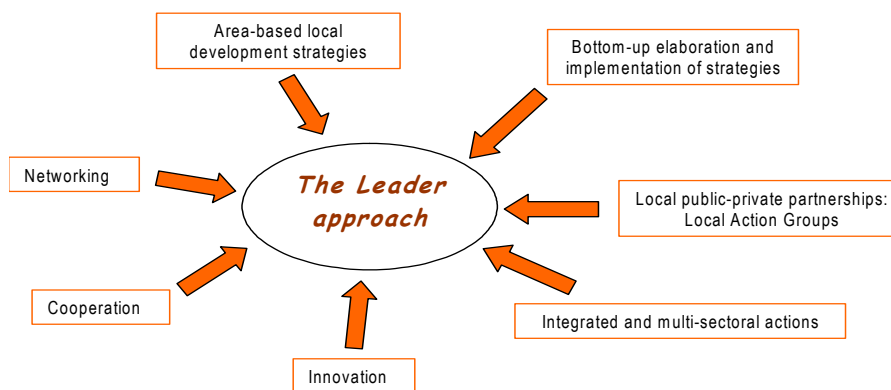
Daar waar in dit document gesproken wordt over PG in de LEADER+ periode (2000-2006) heeft dit betrekking op de 'oude' PG. Daar waar PG betrekking heeft op de nieuwe periode (2007-2013) wordt de reconstructiecommissie bedoeld inclusief het zogenaamde aanjaagteam. Het aanjaagteam is de groep die door de reconstructiecommissie binnen haar leden en achterban wordt aangewezen om de implementatie van de LEADER filosofie te borgen.

2.2 Missie en visie PG Beerze-Reusel

In 2005 heeft de (oude) PG Beerze-Reusel (in samenwerking met de reconstructiecommissie) een zelfevaluatie uitgevoerd. De centrale vraag bij deze evaluatie was: Willen we als PG verder na 2006 en zo ja, hoe? De PG heeft kritisch naar zich zelf gekeken en is tot de conclusie gekomen dat het een toegevoegde waarde heeft in het gebied. De PG is een onafhankelijke organisatie die als schakel tussen beleidsmakers en initiatiefnemers in het gebied kan functioneren en daarmee zorgt voor een goede bottom up aanpak van plattelandsontwikkeling. Samenwerking met andere spelers in het gebied, zoals de reconstructiecommissie, ziet de PG als een must om plattelandsontwikkeling te kunnen realiseren.

De kenmerken van de LEADER aanpak zijn in onderstaande figuur gevisualiseerd.

The seven key features of Leader

De LEADER benadering bestaat uit zeven kenmerken:

- netwerken;
- samenwerking;
- innovatie;
- integrale en multisectorale aanpak;
- lokale publiek-private samenwerkingsverbanden: de PG's;
- bottom up benadering en implementatie van strategieën;
- lokale ontwikkelingsstrategieën.

In het gebied Beerze-Reusel heeft de specifieke LEADER benadering een duidelijke plaats verworven. Hoewel het ene aspect meer uit de verf komt dan het andere aspect, kan geconcludeerd worden dat met de intrede van LEADER in 2000 duidelijke resultaten zijn geboekt ten aanzien van bovengenoemde kenmerken. Uit de zelfevaluatie die de PG in 2005 heeft uitgevoerd, komen vooral de volgende positieve ervaringen naar voren:

- een breed gedragen overtuiging dat gebiedsontwikkeling noodzakelijk is;
- nieuwe samenwerkingsverbanden die resulteren in nieuwe projecten zijn ontstaan;
- de beschikbare middelen worden op een juiste wijze besteed;
- de regionale betrokkenheid van partners is toegenomen;
- de PG is 'gegroeid' in haar functioneren en steeds actiever geworden;
- de PG bestaat uit een goede mix van partijen en organisaties;
- de PG werkt laagdrempelig richting initiatiefnemers.

Naast de positieve punten ziet de PG zich staan voor een aantal uitdagingen die het de komende periode graag op wil pakken:

- PG leden meer op functieprofiel selecteren; niet alleen kijken naar vertegenwoordigende organisatie, maar veel meer op persoonlijke kenmerken als enthousiasme, kennis van de streek, netwerken, bereidheid tot persoonlijke investering, etc;
- betrokkenheid van bedrijfsleven vergroten;
- implementatie van het ontwikkelingsplan beter faciliteren en stimuleren;
- rol van het Streekhuis in Hilvarenbeek sterker profileren als platform en contactpunt voor bijvoorbeeld het lokale bedrijfsleven;
- voortgang van projecten bewaken en terugkoppelen in PG;

- verbeteren imago Europa en Europese subsidie;
- de meerwaarde van LEADER nog beter profileren, ook als onderdeel van plattelandsontwikkeling in brede zin;
- aandacht voor kleine projecten;
- draagvlak in de regio (met name gemeenten) vergroten;
- streven naar betere geografische spreiding van projecten in het gebied door gerichte voorlichting en communicatie.

Mede op basis van deze zelfevaluatie heeft de PG Beerze-Reusel een missie geformuleerd die bestaat uit vier pijlers:

- Pijler 1** Wij staan voor een sterke bottom up aanpak voor plattelandsontwikkeling in het gebied Beerze-Reusel, nemen hiervoor mede-verantwoordelijkheid en dragen daarin mede-zeggenschap.
- Pijler 2** Wij hebben veel wortels in het gebied, waarmee we nieuwe kansen identificeren en benutten, vooral met betrekking tot innovatie en samenwerking.
- Pijler 3** Wij zoeken actief allianties met relevante spelers.
- Pijler 4** Wij passen de uitvoering van het LEADER plan toe bij alle activiteiten in het kader van plattelandsontwikkeling, dus ook in het kader van de reconstructie.

De visie van de PG is als volgt geformuleerd:

Een sterke en vernieuwde PG die bottom up signalen doorgeeft en daarvoor ruimte creëert in POP2 en andere programma's gericht op plattelandsontwikkeling, bijvoorbeeld de reconstructie

De PG staat bekend in het gebied, stimuleert noodzakelijke veranderingen in het gebied, draagt initiatieven aan en toetst op basis van duurzame economische en sociaal-maatschappelijke criteria. De PG borduurt voort op de speerpunten die in het reconstructieplan zijn opgenomen. De speerpunten worden onderstaand nader uitgewerkt en zijn vooral sociaal-economisch van aard. Samen met ondernemers en maatschappelijke organisaties wil de PG deze processen op gang brengen.

Naast de visie over het eigen functioneren heeft de PG ook een inhoudelijke visie waarin de ambities voor de toekomst naar voren komen. Het gebied heeft de ambitie om de werkgelegenheid in het landelijk gebied op peil te houden, de leefbaarheid te behouden en de relatie met het stedelijk gebied te versterken, zodat beiden hier sterker van worden ("1+1=3"). Dit vraagt om een integrale benadering met aandacht voor maatschappelijke, economische en ruimtelijke kansen en ontwikkelingen:

- de maatschappelijke pijler is gericht op het verbeteren van de leefbaarheid en de betrokkenheid van burgers bij maatschappelijke activiteiten en het vergroten van de sociale cohesie;
- de economische pijler omvat het stimuleren van nieuwe en het versterken van bestaande economische bedrijvigheid;
- de ruimtelijke pijler is gericht op de kwaliteit van de openbare ruimte en infrastructuur.

Centrale uitgangspunten in de benadering en aanpak van de PG zijn de begrippen *duurzaamheid* en *organiserend vermogen*. Duurzaamheid bewaakt het evenwicht tussen deze drie pijlers. Organiserend

vermogen is gericht op het creëren van draagvlak in het gebied en het stroomlijnen van processen tussen diverse organisaties, zoals overheden, bedrijfsleven, organisaties en burgers.

De wijze waarop LEADER bij kan dragen aan het realiseren van deze visie wordt in de volgende paragraaf nader uitgewerkt.

2.3 Doelstelling en strategie

Op basis van bovenstaande missie en de visie heeft de PG Beerze-Reusel de volgende doelstelling geformuleerd voor het LEADER ontwikkelingsplan.

Het ontwikkelen van een aantrekkelijk en duurzaam platteland waarbij het accent ligt op het versterken van de sociaal-maatschappelijke leefbaarheid door het ontwikkelen/benutten van het economisch potentieel in het gebied

Met deze hoofddoelstelling wordt nadrukkelijk voortgeborduurd op het LEADER+ ontwikkelingsplan (2000-2006), maar worden op basis van ervaringen en nieuwe inzichten andere accenten gelegd. De focus ligt (nog steeds) op een versterking van de lokale economie.

De hoofddoelstelling kan ontleed worden in een aantal subdoelstellingen:

- behouden van bestaande en creëren van nieuwe werkgelegenheid in de plattelandskernen;
- versterken van de concurrentiekracht van het lokale bedrijfsleven;
- stimuleren van bestaande (reguliere) sectoren als belangrijke economische drager in het gebied;
- benutten van innovatiemogelijkheden in het lokale bedrijfsleven;
- stimuleren van toeristische activiteiten als nieuwe economische drager in het gebied;
- bevorderen van samenwerking tussen bedrijfsleven onderling en tussen bedrijfsleven en (kennis)instellingen;
- behouden en verbeteren van sociaal-maatschappelijke voorzieningen;
- behouden van kwalitatief hoogwaardige beroepsbevolking;
- vergroten van de aantrekkelijkheid van het gebied als woon-, werk- en leefomgeving;
- stimuleren van samenwerking en kennisuitwisseling met andere gebieden die werken volgens de LEADER aanpak;
- betrekken van bewoners, bedrijfsleven, overheden en andere organisaties in het proces van plattelandontwikkeling (draagvlak).

Gezien het beperkte financiële budget van het ontwikkelingsplan kiest de PG bewust voor een concentratie van middelen op twee centrale thema's: economie en leefbaarheid. Hierbij wordt overigens wel nadrukkelijk rekening gehouden met andere belangrijke functies in het landelijk gebied, zoals wonen, recreatie, natuur en landschap.

De doelstelling is uitgewerkt in een strategie die aansluit bij de maatregelen die zijn onderscheiden in het POP2.

Onderdeel 1 De uitvoering van plaatselijke ontwikkelingsplannen om de doelstellingen te verwezenlijken van een of meer van de drie andere assen

Onderdeel 2 De uitvoering van samenwerkingsprojecten dat aansluit bij de centrale doelstellingen van de PG

Onderdeel 3 Het beheer van de Plaatselijke Groep, de verwerving van vakkundigheid en de dynamisering van het gebied

De strategie van het nieuwe ontwikkelingsplan voor Beerze-Reusel is gebaseerd op deze drie onderdelen en zal hieronder nader worden toegelicht. Het (financieel) omvangrijkste onderdeel is het eerste, waarbinnen lokale en regionale projecten worden uitgevoerd. Daarnaast wordt budget gereserveerd voor onderdeel 2 (samenwerking) en onderdeel 3 (beheer). De relatie van onze strategie met het POP2 is uitgewerkt in bijlage B.

Ter illustratie van de strategie zijn diverse projectbeschrijvingen opgenomen. Het gaat met name om reeds uitgevoerde c.q. in uitvoering zijnde LEADER+ projecten die ook in de toekomst kansrijk zijn.

Onderdeel 1 Uitvoering van plaatselijke ontwikkelingsplannen

De strategie van de PG is gericht op een geconcentreerde inzet van middelen op een beperkt aantal kernthema's. Aansluitend op de hoofddoelstelling van het ontwikkelingsplan zijn dat de thema's **economie** en **leefbaarheid**. Onderstaande kenmerken van het gebied en ontwikkelingen in het gebied hebben een belangrijke rol gespeeld bij de keuze voor deze twee thema's:

- Voor de lokale economie en werkgelegenheid is het van belang dat geïnvesteerd wordt in nieuwe technologieën en voorwaarden om bedrijven te kunnen laten investeren en groeien;
- Beerze-Reusel ligt in het hart van de Kennisregio Zuidoost-Brabant en dit moet het mogelijk maken om de samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijfsleven te stimuleren en het lokale bedrijfsleven meer te laten profiteren van de aanwezige kennis;
- Voor het behouden van de inwoners in het gebied is het van belang dat de leefbaarheid op peil wordt gehouden, voorzieningen in stand worden gehouden en hiervoor nieuwe creatieve oplossingen/alternatieven worden bedacht;
- Sociale cohesie is een belangrijk kenmerk van plattelandskernen en van groot belang voor het sociaal-maatschappelijk leven. Door verschillende oorzaken staat deze onder druk. Investeren in leefbaarheid en economie komt ook de sociale cohesie ten goede.

Benadrukt wordt dat andere economische en sociaal-maatschappelijke thema's hoog op de agenda blijven staan in Beerze-Reusel, maar dat LEADER ingezet wordt op deze thema's.

Onderstaand zijn beide thema's nader uitgewerkt.

Thema 1 Benutting economisch potentieel

Binnen thema 1 Benutting economisch potentieel gaat het niet zozeer om directe steun aan individuele bedrijven, maar om de stimulering van de voorwaarden voor het bedrijfsleven in de regio. Door de samenwerking van de bedrijven in de regio kan meerwaarde voor de gehele regio gecreëerd worden. De PG wil daarom investeren in deze processen (door middel van procesgeld) en in daadwerkelijke projecten die het vestigingsklimaat van de regio verbeteren.

Kennis en innovatie in bedrijfsleven

Voor het bedrijfsleven in de regio Beerze-Reusel is het noodzakelijk om door kennis en innovatie de meerwaarde en productiviteit in het bedrijfsleven te vergroten. Zeker in het midden- en kleinbedrijf is door specifiek in te zetten op innovatie, een vergroting van de productiviteit mogelijk. Daarnaast maakt de inzet op kennis en innovatie nieuwe productmarktcombinaties mogelijk. Een belangrijk aspect bij de kennisuitwisseling is de samenwerking tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en kennisinstellingen. Dit aspect wordt daarom hieronder verder uitgewerkt.

Kennis en innovatie zijn noodzakelijk in alle sectoren, zo ook de landbouwsector. Zeker in de regio Beerze-Reusel maakt deze sector een veranderingsproces door en moeten agrariërs zoeken naar

nieuwe meerwaarde, bijvoorbeeld in de omschakeling van traditionele landbouw naar biologische landbouw. Het versterken van de kennis en verdere professionalisering bij agrariërs is daarom een noodzakelijke voorwaarde om het ondernemerschap te versterken. Kansen voor deze sector liggen in het versterken van het imago en de kwaliteit van regionale producten (bijv. door middel van branding), het versterken van de horizontale en verticale ketens om gezamenlijke problemen aan te pakken en het creëren van nieuwe productmarktcombinaties. Nieuwe vormen van samenwerking tussen de landbouwsector en andere sectoren kunnen tot nieuwe inzichten en, tot voorheen ondenkbare, cross-overs leiden.

Naast de vergroting van de productiviteit, is versterking van de kennis binnen het bedrijfsleven ook van belang voor het aantrekken en het behouden van gemotiveerde werknemers. De kennis bij bestaande werknemers moet zo worden vergroot om de nieuwste technieken of innovaties op een goede manier te implementeren. Werknemers zullen sterker aan het bedrijf gebonden worden als de kennisontwikkeling in het bedrijf duidelijk is en wordt aangemoedigd.

Bij de ontwikkeling van nieuwe economische activiteiten is het extra belangrijk om bijvoorbeeld in de vorm van cursussen en excursies aandacht te besteden aan kennisoverdracht. Ondernemers gaan op deze manier voldoende doordacht en met voldoende kennis van start. Kennis en opleiding zijn belangrijke voorwaarden voor het ontwikkelen en stimuleren van (nieuwe) economische activiteiten, bijvoorbeeld voor toeristische ondernemers. Stimuleren van onderwijs en opleiding is ook een belangrijke voorwaarde voor het behoud en versterking van de positie van de (maak)industrie in Beerze-Reusel. Deze staat onder druk door een afname van de bevolking en een daling van het aantal technisch opgeleiden.

Een specifieke sector met kansen in de toekomst is de zorgsector. De vergrijzing neemt toe en het aantal (gezondheids)voorzieningen en/of de bereikbaarheid ervan neemt af in het landelijk gebied. Het zoeken naar andere combinaties van wonen en zorg in plaats van de gebruikelijke verpleeg- en verzorgingstehuizen is een ontwikkeling waar ook kleine kernen steeds meer mee te maken krijgen. Het organiseren van zorg in plattelandssituaties vergt een eigen aanpak en roept specifieke vragen op. Gemeenten, woningverenigingen en zorg- en welzijnsinstellingen zullen de handen ineen moeten slaan om nieuwe en haalbare plannen te realiseren. De PG wil LEADER niet gebruiken in de fysieke realisatie van deze plannen, maar wel in de ontwikkeling van nieuwe concepten en de samenwerking tussen betrokken partijen.

Voorbeeldprojecten en denkrichtingen:

- gezamenlijk oppakken en promotie van kansen in de toeristisch-recreatieve sector, daar waar mogelijk in samenwerking met VVV en andere organisaties;
- een samenwerkingsproject tussen bedrijven om oudere werknemers te betrekken bij de nieuwste computersoftware zodat een productiviteitstijging wordt bereikt;
- projecten om op een praktische wijze de koppeling tussen bedrijfssectoren en kennisinstellingen te verbeteren;
- haalbaarheidsstudie, bijvoorbeeld rondom de cluster gezonde voeding (verticale ketenversterking tussen landbouwsector en voedingsmiddelenindustrie) of op het gebied van regionale energieopwekking (cross-over tussen de landbouw- en de energiesector);
- samenwerking op het gebied van energie tussen sectoren, bijvoorbeeld landbouw en recreatie/toerisme;
- bestaande toeristische initiatieven uit het Landenproject (o.a. Land van Hilver, Land van de Zaligheden) verder ontwikkelen;
- verdere opschaling en professionalisering project Kempengoed;
- opleiding en cursussen voor specifieke doelgroepen, bijvoorbeeld toeristische ondernemers;
- stimuleren onderwijs en opleiding ten behoeve van technisch bedrijfsleven.

Samenwerking tussen bedrijfsleven en tussen bedrijfsleven en kennisinstellingen

In de regio Beerze-Reusel liggen verschillende onderwijsinstellingen, zoals het ROC Midden-Brabant locatie Oisterwijk en het VMBO Het Kempenhorst te Oirschot. Daarnaast zijn de hogescholen en universiteiten in Eindhoven, Tilburg en 's Hertogenbosch relatief dichtbij. Voor het bedrijfsleven bestaan mogelijkheden om samenwerkingsverbanden te initiëren. Het ondernemerschap vereist stappen in de richting van de kennisinstellingen om innovaties door nieuwe kennis mogelijk te maken. Dit kan zowel in clusterverband (horizontaal of verticaal) als door middel van contacten tussen een bedrijfsloket, bedrijven en de kennisinstellingen. Een specifieke kans is weggelegd voor het Streekhuis in Hilvarenbeek. Indien de organisatie verder geprofessionaliseerd wordt, kan in potentie de samenwerking tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en kennisinstellingen verder gestimuleerd en versterkt worden. De PG wil graag deze initiatieven ondersteunen en daar waar mogelijk nog beter faciliteren, zodat nog meer bedrijven worden geholpen en worden geïnformeerd over de mogelijkheden van LEADER. Daarbij worden de LEADER middelen vooral ingezet als instrument om partijen bij elkaar te brengen en netwerken tot stand te brengen. De bedrijfslokets of bezoekersmarktinitiatieven zijn daar goede voorbeelden van.

Door een versterking van de samenwerking tussen bedrijfsleven onderling zal daarnaast de kennisuitwisseling en de zichtbaarheid van (gezamenlijke) kansen versterkt worden. Hierbij is van belang om de samenwerking binnen zowel de horizontale als de verticale ketens te versterken. Samenwerking heeft niet alleen betrekking op MKB, maar kan ook betrekking hebben op samenwerking tussen MKB en grote bedrijven. Door de versterking van de verschillende regionale brancheorganisaties of -verenigingen kunnen gezamenlijk inventarisaties worden gemaakt naar nieuwe kansvolle markten en innovatiemogelijkheden. De meerwaarde van de samenwerking tussen bedrijven onderling maakt ook dat de sector herkenbaar wordt voor lokale en regionale overheden (en andersom). Binnen de toeristische sector bijvoorbeeld biedt samenwerking tussen grote bedrijven en kleinere bedrijven kansen voor deze laatste groep om kennis op te doen en hun concurrentiepositie te versterken. Tot slot biedt samenwerking tussen bedrijfsleven en overheden (publiek-private samenwerking) mogelijkheden om kleinschalige initiatieven te ontwikkelen, bijvoorbeeld op toeristisch gebied.

LEADER+ project 'Aan de toekomst werk je samen'

Met dit project wil de gemeente Oirschot melkveehouders uitnodigen om samen na te denken over de toekomst. De groepsaankoop dient te leiden tot inspiratie en motivatie waardoor creatievere oplossingen worden gevonden. Mogelijke oplossingen zijn het vormen van een management studiegroep en het aanscherpen van bemestingsnormen. Ook kan worden gedacht aan het behalen van schaalvoordelen door bijvoorbeeld het gezamenlijk inkopen van voer, kunstmest en verzekeringen. Op deze manier hoopt men te kunnen voldoen aan het streven: boer blijven!

Voorbeeldprojecten en denkrichtingen:

- het opzetten van gezamenlijke werkervaring- en stagetrajecten door een netwerk van bedrijven die ervoor zorgen dat jongeren en andere groepen (die reserves vormen op de arbeidsmarkt) aan de sector worden gebonden;
- gezamenlijke voorlichtingsprojecten over het werken en de kansen in de sector op regionale VMBO's en de ROC's;
- mogelijke samenwerkingsprojecten met lokale en regionale kennisinstellingen en arbeidsbemiddelingorganisaties om opleidingstrajecten uit te zetten, zodat de arbeidsverdeling in de keten geoptimaliseerd wordt;
- bedrijfvennetwerk ten behoeve van verbeteren bereikbaarheid/veiligheid op bedrijventerreinen of recreatiegebieden;
- het opzetten van bedrijfslokets waar ondernemers elkaar en de overheid treffen (vormen van netwerken, eerstelijns aanspreekpunt van de overheden wat betreft vergunningen, subsidies en wensen);

- vergroten bereikbaarheid van de regio door innovatieve projecten als telewerkplekken (in een nieuwe centrale locatie op het platteland i.p.v. in de stad) en gezamenlijke vervoersprojecten (waarbij een groep bedrijven het vervoer van en naar het bedrijventerrein zelf verzorgen).

Nieuwe economische dragers

Binnen Beerze-Reusel zijn verschillende nieuwe economische dragers te onderscheiden. Als gevolg van de reconstructie binnen de landbouwsector is het noodzakelijk dat deze dragers verder ontwikkeld en gestimuleerd worden. De nieuwe economische dragers zijn onder andere toerisme en recreatie, industrie, zakelijke dienstverlening als ICT, telewerkcentra, agrarisch natuurbeheer en zorgboerderijen voor o.a. kinderopvang. Verbreding en vernieuwing zijn belangrijke begrippen om dit te bereiken.

De sector toerisme en recreatie is een nieuwe economische drager en biedt in de regio veel kansen om de veranderingen in de landbouwsector op te vangen. Dit geldt voor nieuwe initiatieven, maar zeker ook voor bestaande toeristische ondernemers/bedrijven. Verdere ontwikkeling en een kwaliteitsslag zijn daarbij noodzakelijk om te voldoen aan de wensen van de consumenten. Daarbij is met name ruimte voor de ontwikkeling van kleinschalig aanbod waarbij de diversiteit en de kwaliteit

Project Draaiorgelmuseum "Dansant"

Dit project heeft tot doel het realiseren van het museum "Dansant". Het museum is bedoeld voor straatkermis en dansorgels en het draagt bij aan het behoud van karakteristiek Hollands cultureel erfgoed. Een mooie collectie draaiorgels is verzameld en een werkplaats bij het museum zal worden ingericht. Op deze manier kunnen bezoekers zien hoe draaiorgels gerestaureerd en gebouwd worden. Het museum draagt bij aan een beter toeristisch aanbod in Hilvarenbeek.

van het totale aanbod in het gebied verhoogd wordt. Daarbij biedt het inspelen op nichemarkten en de laatste trends de meeste kansen. Hierbij is een professionele informatievoorziening van zeer groot belang. Ook samenwerking biedt mogelijkheden om het toeristisch product te verbeteren en op te schalen naar een regionaal i.p.v. lokaal niveau.

Ook andere sectoren bieden overigens mogelijkheden voor verbreding van landbouwactiviteiten. Het gebied heeft een sterke industriële sector en is een belangrijke toeleverancier van industriële producten voor Eindhoven en omgeving.

Voorbeeldprojecten en denkrichtingen:

- de verbetering van recreatieve 'slecht weer' voorzieningen;
- de ontwikkeling van het toeristisch natuurbeheer, dat tegelijk goed sluit aan bij het natuurbeheer door agrarische ondernemers;
- verbetering van de informatievoorziening
- Themadag bed and breakfast, ook gemakkelijk te gebruiken voor andere deelsectoren, zoals minicampings, groepsaccommodaties, dagrecreatie, etc.

Thema 2 *Verbeteren leefbaarheid in plattelandskernen*

Binnen het thema Verbeteren van de leefbaarheid in de plattelandskernen zet de PG in op kleinschalige investeringen waarvoor elders geen financiering kan worden verkregen. Door de vergrijzing en ontgroening van de plattelandskernen, loopt de leefbaarheid van de kernen achteruit. Het voorzieningenniveau loopt bijvoorbeeld terug. Daarnaast wil de PG initiatieven ondernemen om de sociale cohesie en de veiligheid ('het op elkaar letten') te behouden en waar nodig te versterken.

Instandhouding voorzieningenniveau kleine kernen

Voor kleine kernen is het van groot belang dat voldoende voorzieningen zijn voor de diverse doelgroepen die niet makkelijk naar de centrumstad kunnen. Denk hierbij aan ouderen boven de 65 en jongeren onder de 18. Hierbij is de rentabiliteit van deze voorzieningen een probleem. Naast de particuliere voorzieningen, dreigen nu ook de collectieve voorzieningen, zoals basisscholen en

culturele voorzieningen, uit de kerkdorpen te verdwijnen. De PG ziet in clustering een mogelijke oplossing om het voorzieningenniveau in stand te houden.

Kleine kernen project; Kiosk te Netersel

In een aantal kleine kernen zijn reeds diverse creatieve initiatieven genomen om voorzieningen in stand te houden (bijvoorbeeld het dorpscafé in Esbeek). Vooral in kleine kernen ziet men dergelijke ontwikkelingen, die als voorbeeld kunnen dienen voor andere kleine of grote kernen. Het leren van elkaar en het stimuleren van zelforganiserend vermogen zijn in dit kader belangrijke uitdagingen.

In de laatste jaren is het ICT netwerk in Beerze-Reusel sterk toegenomen. Hierdoor hebben veel mensen toegang tot (breedband) internet gekregen. De PG ziet kansen om een aantal voorzieningen, waarbij direct contact vroeger noodzakelijk was, ook digitaal aan te bieden en uit te breiden. Een belangrijk punt hierbij is de aandacht voor elkaar en de lokale omgeving. De PG wil nieuwe en innovatieve initiatieven van verschillende samenwerkende partijen ondersteunen om te zorgen voor de noodzakelijke massa en de eerste investeringen.

De streek Beerze-Reusel ziet dat de bevolking in de streek qua leeftijdsopbouw verandert. De PG wil graag dat de streek aantrekkelijk blijft voor jongeren en ouderen. Een goede visievorming rondom het thema wonen is daarom erg belangrijk. Projecten die burgers betrekken bij de woonomgeving van de toekomst wil de PG stimuleren.

Voorbeeldprojecten en denkrichtingen:

- het aanjagen van verdergaande clustering van diensten in multifunctionele centra (bijvoorbeeld uitgebreide dorpservicecentra) door middel van pilotprojecten;
- het gezamenlijk schrijven van integrale dorpsontwikkelingsprogramma's (IDOP's);
- pilotprojecten die leiden tot meer kennis over bouwprojecten in eigen beheer;
- projecten die buurten betrekken bij de directe woonomgeving, de groenvoorziening en de bereikbaarheid van de kerkdorpen;
- dorpendagen;
- leefbaarheids cursussen.

Sociale cohesie en veiligheid

Het platteland staat bekend om de aandacht voor elkaar. De sociale cohesie is van oorsprong groot in de dorpskernen in het gebied Beerze-Reusel. De sociale cohesie staat echter onder druk. Kleinschalige investeringen gedragen door de bewoners zelf kunnen er voor zorgen dat mensen elkaar blijven kennen en een oogje in het zeil houden. Hierdoor wordt de veiligheid ook vergroot.

De PG wil inzetten op kleinschalige investeringen die een regionale uitstraling hebben. Bij deze projecten gaat het er vooral om dat mensen elkaar leren kennen. Van oudsher spelen de talrijke verenigingen hierbij een grote rol. Daarnaast is het belangrijk dat mensen elkaar kunnen blijven ontmoeten op een centrale plek in het dorp. Dit kan een gemeenschapshuis, een dorpservicecentrum met biljartgelegenheid of het parochiehuis zijn.

Ook culturele manifestaties die afwisselend door dorpsraden worden georganiseerd wil de PG ondersteunen, indien deze de bewoners van verschillende dorpskernen bij elkaar brengt en zorgt voor kennisuitwisseling. Manifestaties die kennisuitwisseling binnen de streek combineren met informatie-uitwisseling met buitenlandse plattelandsgroepen zullen hierbij prioriteit krijgen. Voorwaarde is dat het

geen éénmalige evenementen betreft en dat de LEADER bijdrage nodig is om het evenement op te starten. Na een eerste jaar moet een evenement zichzelf kunnen bedruipen.

Naast het elkaar kennen en zo voor elkaar een oogje in het zeil houden, wil de PG inzetten op innovatieve projecten die de sociale veiligheid in de streek vergroten. Hierbij denkt de PG aan projecten die de buurt of bedrijven betrekken bij de veiligheidsketen. Concreet gaat het dan om buurtpreventieteams en nieuw op te zetten samenwerkingsverbanden die gezamenlijk de beveiliging van winkelcentra en bedrijventerreinen oppakken. Als voorbeeld dienen hierbij de pilotprojecten in andere regio's waarbij de politie, de gemeente en andere betrokkenen regelmatig contact hebben en de betrokkenen zelf ook een preventieve taak krijgen.

Voorbeeldprojecten en denkrichtingen:

- uitbreiden van ontmoetingsplaatsen voor groepen dorpsbewoners (jeu de boulesbanen, trapveldjes en beschermde speeltuinen);
- opzetten van steunpunten voor verenigingen en vrijwilligers om gezamenlijk zaken te regelen (standaardformulieren, goedkoopste verzekeringen, aanbieden van gemeenschappelijke cursussen, zoals BHV, EHBO, Arbo, verkeersregelaars etc.);
- opzetten van buurtpreventieteams en samenwerkingsverbanden.

Naast deze inhoudelijke keuzes is bij het formuleren (en latere uitvoering) van de strategie rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

- Financiering uit POP voor LEADER moet complementair zijn aan andere financieringsbronnen. De middelen moeten worden ingezet op thema's en projecten die in de ogen van de PG elders geen middelen kunnen genereren;
- Voorkeur wordt gegeven aan projecten die direct resultaat opleveren en zichtbaar zijn voor bewoners en ondernemers;
- Met de LEADER middelen wil de regio dan ook een impuls geven aan de lokale/regionale economie en concrete en tastbare resultaten realiseren, met lange termijn effecten en een laag afbreukrisico;
- Daarnaast bestaat overigens wel ruimte om experimentele projecten te ontwikkelen, hoewel dat geen doel op zich is;
- De PG streeft ernaar dat de beschikbare middelen zoveel mogelijk geografische gespreid neervallen in de regio, maar zal hier niet actief op sturen.

Onderdeel 2 Uitvoering van samenwerkingsprojecten

Het doel van acties binnen dit onderdeel is de uitvoering van samenwerkingsprojecten passend binnen de doelstellingen van het ontwikkelingsplan van de PG Beerze-Reusel. Dit onderdeel biedt mogelijkheden tot uitwisseling van 'goede praktijken' en uitbreiding en/of totstandkoming van samenwerkingsverbanden. Het doel van dit onderdeel sluit aan op prioriteit 2 van het LEADER+ programma. Het kan gaan om interterritoriale samenwerking (samenwerking binnen Nederland) en transnationale samenwerking (samenwerking met gebieden in andere EU-lidstaten en met gebieden in derde landen).

De insteek van de PG is dat de inhoud leidend moet zijn voor de samenwerking. Met andere woorden, samenwerkingsprojecten moeten aansluiten bij onze inhoudelijke thema's. We willen leren van andere gebieden die vergelijkbare projecten uitvoeren. De 'vorm' van samenwerking is voor ons minder relevant om over te gaan tot samenwerkingsprojecten.

In het nieuwe programma wordt dan ook voortgebouwd op de ervaringen en netwerken die in de LEADER+ periode zijn opgedaan. Als het gaat om samenwerking bestaan goede mogelijkheden op

het gebied van ketensamenwerking, technologieoverdracht, energieproductie en -verbruik, cultuurhistorie, vermarkting van producten en branding.

De PG houdt in ieder geval rekening met de volgende kansen voor samenwerkingsprojecten:

- Belgische Kempen; grensoverschrijdende samenwerking met diverse organisaties op het gebied van ondernemerschap en toerisme (vgl. project Kempengoed);
- Diverse Nederlands en Belgische partners: samenwerking op het gebied van ketensamenwerking, streekproducten en vermarkting;
- België: grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van opleiding en onderwijs, met name gericht op de maakindustrie; stimuleren van grensoverschrijdende arbeidsmarkt;
- Plaatselijke Groep De Meierij, De Peel en Boven-Dommel: buurregio's, samenwerking op het gebied van de uitvoering van het ontwikkelingsplan (inhoudelijk brede oriëntatie).

Deze samenwerkingsprojecten zijn een indicatie en bouwen voort op bestaande samenwerkingsrelaties. Met de PG De Meierij is een intentieovereenkomst ondertekend waarin beide PG's hebben verklaard positief te staan ten opzichte van toekomstige samenwerking en hiervoor al een aantal concrete mogelijkheden heeft benoemd (zie bijlage E). Daarnaast staat het OP open voor nieuwe samenwerkingsprojecten en -verbanden.

Voor de uitvoering van acties binnen dit onderdeel gelden de criteria zoals opgenomen in hoofdstuk 3.

Onderdeel 3 Beheer van de Plaatselijke Groep

Het doel van dit onderdeel is het verbeteren van de competenties van de PG om de implementatie van LEADER mogelijk te maken. De implementatie van lokale ontwikkelingsplannen en andere acties van LEADER groepen vereisen kennis, vaardigheden en deskundigheid om enerzijds de inhoudelijke doelstellingen te kunnen realiseren en anderzijds de specifieke LEADER aanpak te kunnen garanderen. De PG en de betrokken partners hebben behoefte aan accurate informatie, passende vaardigheden en andere steun om hun taken op een succesvolle manier uit te kunnen voeren.

Natuurlijk geldt dat de PG reeds in de periode 2000-2006 veel heeft geïnvesteerd in het verwerven van kennis en deskundigheid en hier ook de komende periode de vruchten van kan plukken. De PG zal het budget benutten voor het beheer van het Ontwikkelingsplan, met daarbij specifieke aandacht voor de volgende in het POP2 genoemde activiteiten:

- Studies over het betreffende gebied;
- Activiteiten om voorlichting over het gebied en over het plaatselijk ontwikkelingsplan te geven;
- De opleiding/training van betrokkenen bij de opstelling en de uitvoering van een plaatselijk ontwikkelingsplan. Dit is tevens mogelijk onder dienstverlening (technische hulp) van het Nationaal Netwerk;
- Dynamiseringsacties en de opleiding van personen met een dynamiseringstaak;
- Uitvoering van plannen van andere publiek-private partnerschappen (geen LEADER ervaring of LEADER aanpak), maar dat wel aansluit bij de doelstellingen van as 3.

2.4 Verwachte resultaten en effecten

De verwachte inhoudelijke resultaten van onze LEADER strategie worden gekwantificeerd aan een aantal indicatoren. Bij de selectie van de indicatoren is vooral een relatie gezocht met de indicatoren uit het POP2. Enerzijds de indicatoren die van toepassing zijn op de LEADER as, anderzijds de indicatoren uit de maatregelfiches uit as 1, 2 en 3 die inhoudelijk raakvlakken vertonen met onze strategie. Daarnaast heeft de PG zelf een aantal indicatoren geformuleerd.

Deze indicatoren zijn opgenomen in bijlage C en voorzien van een streefwaarde. Elk project zal moeten scoren op één of meerdere van de genoemde indicatoren.

3. Criteria voor beoordeling projecten

3.1 Inleiding

Voor de beoordeling van de projecten heeft de PG een aantal criteria geformuleerd. Deze criteria zijn het resultaat van een analyse van de eisen die LEADER stelt en borduren voort op de criteria van het LEADER+ programma in Beerze-Reusel. Onze criteria zijn ingedeeld in algemene criteria (paragraaf 3.2) – criteria waaraan hoe dan ook voldaan moet worden – en prioriteitscriteria (paragraaf 3.3). Dit zijn criteria waarop extra positief gescoord kan worden. Daarnaast zijn criteria voor samenwerkingsprojecten geformuleerd (paragraaf 3.4).

De criteria geven tezamen met de andere onderdelen van het OP sturing aan de selectie van projecten en zijn mede bepalend voor het bereiken van de doelstellingen. Deze criteria zijn mede voortgekomen uit de zelfevaluatie van het LEADER+ programma die de PG in 2005 heeft uitgevoerd.

We kiezen ervoor om op dit moment vrij algemene criteria te formuleren, omdat we kiezen voor een brede inhoudelijke invulling van ons programma. We staan er open voor om de criteria gedurende de uitvoering nader aan te scherpen indien blijkt dat dit bij kan dragen aan de realisatie van onze visie en een betere kwaliteit van projecten.

Bij unaniem besluit van alle PG leden kan van deze criteria worden afgeweken.

3.2 Selectiecriteria

Voor elk project dient aan alle navolgende criteria te worden voldaan:

Algemeen

- Projecten passen binnen het POP2 en Verordening (EG) nr. 1698/2005 van de Raad van 20 september 2005 inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO);
- Projecten dienen vóór 31 december 2015 door de eindbegunstigden financieel te zijn afgewikkeld;
- De subsidieaanvrager of instelling die voor een bijdrage in aanmerking wil komen is een geaccepteerde en controleerbare publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersoon of instelling;
- Projecten zijn in overeenstemming met de vigerende communautaire en nationale beleidskaders c.q. wet- en regelgeving, alsmede de provinciale en gemeentelijke wet- en regelgeving en dienen complementair te zijn aan het huidige door de lokale, regionale en nationale overheid gevoerde beleid;

Inhoudelijk

De PG hanteert een aantal criteria die zij kenmerkend acht voor haar visie en werkwijze. De criteria leggen de lat hoog en bouwen voort op de eerder opgedane ervaringen:

- Het project moet bij voorkeur innovatief en/of experimenteel zijn. Dit is het geval indien het project:
 - nieuwe samenwerkingsverbanden tot gevolg heeft en/of;
 - nieuwe producten/resultaten oplevert (product/resultaat) en/of;
 - wordt gekenmerkt door een innovatieve aanpak (proces) en/of;
 - nieuwe doelgroepen benadert (doelgroep) en/of;
 - nieuw is in het betreffende LEADER gebied (regio);
- Projecten moeten duurzaam zijn, waaronder wordt verstaan dat geen bijdrage zal worden verstrekt aan éénmalige activiteiten, ofwel activiteiten die naar verwachting geen structuur

- karakter hebben of structurele effecten genereren, tenzij de activiteiten een aanjaagfunctie vervullen;
- Projecten moeten bottom-up tot stand komen. Projecten moeten in voldoende mate worden gedragen door lokale actoren. Professionele ondersteuning is wel mogelijk;
 - Projecten moeten een meerwaarde voor het gebied hebben ten aanzien van de inhoud of t.a.v. de samenwerking.
 - Het project c.q. de effecten van het project worden uitgevoerd binnen, respectievelijk hebben betrekking op het LEADER gebied Beerze-Reusel;
 - Het project past inhoudelijk binnen de strategie en inhoudelijke thema's van voorliggend ontwikkelingsplan. Dit zijn de thema's die zijn beschreven in hoofdstuk 2 van het OP. Naast samenwerkingsprojecten en beheerskosten gaat het in het bijzonder om de thema's:
 - Kennis en innovatie in bedrijfsleven;
 - Samenwerking tussen bedrijfsleven en met kennisinstellingen;
 - Nieuwe economische dragers;
 - Instandhouding voorzieningen;
 - Sociale cohesie;
 - Het project moet scoren op minimaal één van de vastgestelde inhoudelijke indicatoren;
 - De Europese subsidie is noodzakelijk voor de realisatie van het project en maakt een substantieel deel uit van de totale projectbegroting. Er mag geen substitutie van overheidsgelden plaatsvinden en/of geen bijstand worden verleend voor reguliere (overheids)taken;
 - Het project levert een bijdrage aan de economische en/of sociale ontwikkeling van het gebied en is verantwoord in termen van "value for money";
 - Het project is nieuw of een verantwoorde uitbreiding (in termen van beschikbaar gestelde middelen, in aanmerking komende activiteiten of geografische gebieden) van een bestaand project;
 - Bij investeringen in voorzieningen moet de doel en functie waaraan subsidie is verleend minimaal vijf jaar in stand blijven;

Financieel

- De financiering is rond, als aangetoond kan worden dat door de bijstandsaanvragen een sluitende financiering wordt bereikt en aan de cofinanciering is voldaan;
- Het project is kleinschalig, dat wil zeggen dat de **LEADER bijdrage per project maximaal 100.000 euro** bedraagt en waarbij deze maximaal 50% van de totale subsidiabele projectkosten is. In uitzonderlijke gevallen kan, mits goed gemotiveerd, een bijdrage worden toegekend tot maximaal 150.000 euro.
- Bij projecten met een duidelijke, directe meerwaarde voor ondernemer(s) wordt een minimale private bijdrage van 1/3 van de totale subsidiabele kosten verwacht, de EU bijdrage is maximaal 1/3 van de totale subsidiabele kosten. Individuele bedrijfssteun moet ook passen binnen de Europese regelgeving inzake staatssteun;

3.3 Prioriteitscriteria

Indien voldoende financiële middelen binnen het ontwikkelingsplan aanwezig zijn en een project voldoet aan de hiervoor genoemde criteria vindt geen prioriteitsafweging plaats. Afweging/prioritering dient plaats te vinden indien meer projecten ingediend zijn dan budget voorhanden is. Naast algemene criteria waar projecten aan moeten voldoen, heeft de PG dan ook een aantal prioriteitscriteria geformuleerd waar projecten 'extra' op kunnen scoren.

Voorkeur wordt gegeven aan projecten die:

- Gericht zijn op gelijke kansen voor mannen en vrouwen;
- Bijdragen aan het versterken van de kwaliteiten en/of het imago van het gebied;

- Samenwerking tussen lokale actoren en gebieden versterken;
- Een bovenregionaal of transnationaal belang hebben;
- Zich kenmerken door een integrale en structuurversterkende aanpak;
- Een spin-off effect hebben. Niet alleen een voorbeeldfunctie, maar ook de start vormen voor veranderingen;
- Leiden tot een verbetering van het imago van het (deel)gebied;
- Bij sociaal-maatschappelijke projecten wordt de voorkeur gegeven aan projecten die:
 - kwetsbare groepen activeren in het sociale en economische leven;
 - bijdragen aan het terugdringen van de langdurige werkloosheid;
 - leiden tot een hogere arbeidsparticipatie van kwetsbare groepen;
 - bijdragen aan het opvullen van nog openstaande vacatures en;
 - een innovatief karakter hebben en een voorbeeldfunctie hebben voor andere gebieden.

3.4 Criteria voor samenwerkingsprojecten

Voor de uitvoering van samenwerkingsprojecten gelden de volgende criteria (conform maatregelafiche 421 van het POP2), welke aanvullend zijn op de algemene en prioriteitscriteria:

- Samenwerkingsprojecten die ondersteund kunnen worden zijn:
 - projecten gericht op interterritoriale samenwerking, d.w.z. samenwerking binnen Nederland;
 - projecten gericht op transnationale samenwerking, d.w.z. samenwerking met gebieden in andere EU-lidstaten en met gebieden in derde landen.
- Uitgaven binnen de LEADER-as zijn alleen subsidiabel binnen lidstaten van de EU.
- De samenwerking dient tenminste één plaatselijke groep die onder de LEADER as geselecteerd is te bevatten en de samenwerkingsactie dient plaats te vinden onder de verantwoordelijkheid van de coördinator van de betreffende plaatselijke groep;
 - Samenwerking kan plaatsvinden met plaatselijke groepen en met vergelijkbare partnerschappen die aan de volgende voorwaarden voldoen:
 - een lokale groep die beschikt over de capaciteit om een ontwikkelingsplan voor een duidelijk gedefinieerd gebied uit te kunnen voeren;
 - de organisatie van deze groep is gebaseerd op partnerschap van lokale actoren.
 - Het samenwerkingsproject moet gericht zijn op de uitvoering van een gezamenlijke actie van de betrokken plaatselijke groepen. Binnen deze maatregel komen alleen de uitgaven voor de samenwerkingsactie zelf voor steun in aanmerking, d.w.z. het opzetten van een gezamenlijke structuur en de voorbereidende technische ondersteuning (coördinatie) van de samenwerkingsactie. Het Nationale Netwerk kan de samenwerkingsactie ondersteunen door voorbereidende werkzaamheden op het gebied van 'partner search' te verrichten of ondersteuning te bieden aan de inhoudelijke opzet van de samenwerkingsactie. Activiteiten verricht door het Netwerk zijn subsidiabel als technische hulp van het Nationaal Netwerk. Investerings- en studies voortkomend uit de samenwerkingsactie dienen gesubsidieerd te worden vanuit een van de andere assen (1, 2 of 3);
 - De samenwerkingsprojecten moeten zijn opgenomen in het ontwikkelingsplan van de PG;
 - Indien het samenwerkingsproject geen deel uitmaakt van het ontwikkelingsplan dient de beheersautoriteit dit goed te keuren. In dit geval dienen de samenwerkingsprojecten te worden ingediend voor 31 december 2013;
 - Het Nationaal Netwerk zal de plaatselijke groepen ondersteunen in de eerste stappen in de 'partner search';
 - Het Nationaal Netwerk zal een procedure opstellen voor de selectie van transnationale samenwerkingsprojecten welke omvat:
 - een inventarisatie van potentiële transnationale samenwerkingsprojecten inclusief potentiële partners in Nederland en binnen de EU;

- een tijdsplanning;
- objectieve criteria voor de selectie van samenwerkingsprojecten.

Deze procedure zal ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Europese Commissie;

- De Europese Commissie zal worden geïnformeerd over de in de ontwikkelingsplannen opgenomen samenwerkingsprojecten.

4. Organisatie

4.1 Inleiding

In hoofdstuk 3 is de visie beschreven van de PG Beerze-Reusel. Aan de hand van deze visie zijn de doelstelling en strategie toegelicht die centraal staan in voorliggend ontwikkelingsplan. Concrete projecten moeten vorm gaan geven aan deze doelstelling en strategie. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe deze strategie in de praktijk wordt gebracht. Daarbij wordt met name aandacht besteed aan de rol van de PG.

In paragraaf 4.2 wordt ingegaan op de samenstelling van onze PG waarna in paragraaf 4.3 de taken en verantwoordelijkheden van de PG worden beschreven. Paragraaf 4.4 en 4.5 gaan in op voorlichting en communicatie respectievelijk monitoring en evaluatie. Tot slot worden in paragraaf 4.6 enkele randvoorwaarden genoemd om vernieuwing tot stand te brengen. Een van de belangrijkste taken van de PG heeft betrekking op projectontwikkeling, -selectie en -beoordeling. Het traject van projectaanvraag tot en met projectbeoordeling en de rol die de PG daarbij speelt, worden daarom uitgebreid aan de orde gesteld in bijlage D.

4.2 Samenstelling PG Beerze-Reusel

Binnen het LEADER gebied Beerze-Reusel wordt een PG samengesteld die verantwoordelijk is voor de implementatie van het door hen opgestelde ontwikkelingsplan. Om voor steun in aanmerking te komen, moet de PG aan een aantal criteria voldoen. Deze criteria staan verwoord in het POP2 en de hiervoor van toepassing zijnde maatregelfiche 41.

Hierin staat te lezen dat *de plaatselijke groep bestaat uit een representatieve vertegenwoordiging van de in het betreffende gebied aanwezige actoren en, op besluitvormingsniveau, moeten de sociaal-economische partners en andere vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld, zoals landbouwers, plattelandsvrouwen, jongeren en hun verenigingen ten minste 50% van het plaatselijke partnerschap uitmaken. De plaatselijke groep moet aantonen in staat te zijn een plan voor het gebied te ontwikkelen en uit te voeren.*

Naast deze formele vereisten hebben we aanvullend de volgende criteria en streven geformuleerd:

- Het streven is om zoveel mogelijk vrouwen en jongeren (tot 25 jaar) op te nemen in de PG (minimumwaarde één jongere en/of vrouw en streefwaarde 25%);
- De PG moet zich richten op activiteiten die niet strijdig zijn met het reguliere beleid;
- De PG moet zo veel mogelijk aansluiten bij gebiedsgerichte processen en structuren; de kennis- en ervaringsuitwisseling kan o.a. ook via het landelijke netwerk georganiseerd worden;
- De PG moet een grote betrokkenheid hebben met de gemeenschap en via de achterban/netwerken van de leden het gehele geografische gebied kunnen bereiken.

Bij de samenstelling van onze PG zijn de hiervoor genoemde criteria in acht genomen en is gezocht naar partijen die direct of indirect belang hebben bij de gekozen thema's.

In de voorbereiding naar een nieuwe LEADER periode hebben de partners in het gebied gekozen om de bestaande PG samen te laten gaan met de reconstructiecommissie. De reden hiervoor is dat het gebied zowel intern als extern één platform wil presenteren voor plattelandsontwikkeling. Dat is dus de reconstructiecommissie. Om de LEADER werkwijze en besluitvorming te waarborgen, wordt binnen de reconstructiecommissie een aanjaagteam LEADER aangewezen die gaat adviseren over de LEADER projecten. Dit aanjaagteam gaat nog meer dan in het verleden het gebied in om projecten te initiëren en de bottom up aanpak te waarborgen.

Dit aanjaagteam is verantwoordelijk voor het 'voortraject', de intake van projecten en gesprekken met aanvragers. Zij adviseert aan de reconstructiecommissie en deze besluit c.q. geeft zwaarwegend advies over projecten. Op deze manier wordt ook gewaarborgd dat binnen de reconstructiecommissie voldoende aandacht bestaat voor de sociale economie.

Om deze ambities te kunnen realiseren, zijn bij de samenstelling van het aanjaagteam de leden geselecteerd op basis van een profielschets. Niet zozeer de organisatie die een lid vertegenwoordigt is het uitgangspunt, maar veel meer de lokale netwerken die iemand heeft, het enthousiasme om LEADER tot een succes te brengen, kennis en feeling met het gebied en de bereidheid om hierin tijd en energie te stoppen.

De reconstructiecommissie vormt derhalve tezamen met het aanjaagteam de PG voor het LEADER programma, een constructie die nadrukkelijk in samenspraak met de lokale partners is gekozen. De PG voldoet qua samenstelling ruimschoots aan de eisen die vanuit het POP2 worden gesteld. Om daarin inzicht te geven is onderstaand de samenstelling van de PG – zowel de reconstructiecommissie als het aanjaagteam – weergegeven.

De reconstructiecommissie kent vertegenwoordigers van de volgende organisaties:

- Onafhankelijk voorzitter (met onder meer achtergrond in onderwijssector)
- Gemeente Eersel (1 vertegenwoordiger)
- Gemeente Bladel (1 vertegenwoordiger)
- Gemeente Reusel-De Mierden (1 vertegenwoordiger)
- Gemeente Oirschot (1 vertegenwoordiger)
- Gemeente Hilvarenbeek (1 vertegenwoordiger)
- Gemeente Oisterwijk (1 vertegenwoordiger)
- Gemeente Goirle (1 vertegenwoordiger)
- Waterschap (1 vertegenwoordiger)
- Ondernemers/voorzitter PG Beerze Reusel 2000-2006 (1 vertegenwoordiger)
- ZLTO (2 vertegenwoordigers)
- Brabantse Milieu Federatie (2 vertegenwoordigers)
- Platform recreatie en toerisme (1 vertegenwoordiger)
- MKB

De samenstelling van het aanjaagteam die zorgdraagt voor de implementatie van LEADER is als volgt voorzien. Daarbij wordt aangetekend dat de betreffende personen op persoonlijke titel zijn geselecteerd en ook op persoonlijke titel participeren. Per persoon is echter wel de achtergrond genoemd:

- Dhr. P. van der Wolk (voorzitter, oud-ondernemer)
- Mw. H. Arens Bed&Breakfast Nederland
- Dhr. J. van Rooij MKB
- Mw. E. Ansems Land van de Zaligheden
- Mw. M. Hutten Land van de Hilver
- Mw. E. Stravens Gemeenteraadslid
- Dhr. W. van Lieshout Recreatieondernemers
- Dhr. T. Coppens Agrarische sector
- Mw. L. Conradi (adviseur)
- Mw. A. Schoenmakers (adviseur)
- Dhr. M. Denissen (adviseur)
- Programmamanager POP/LEADER (adviseur)

In de loop van de programmaperiode kan de samenstelling van onze PG veranderen, waarbij vanzelfsprekend wel de bestaande criteria in acht zullen worden genomen. Het streven is om het aantal leden van de PG op het bestaande niveau te handhaven.

4.3 Activiteiten PG

4.3.1 Taken en verantwoordelijkheden PG

Eén van de kenmerken van LEADER is de bottom-up benadering. Deze benadering krijgt vorm in de samenstelling van de PG (lokale actoren). Zoals gezegd zijn wij als PG verantwoordelijk voor de implementatie van het ontwikkelingsplan. Zo spelen wij bijvoorbeeld een belangrijke rol in het proces van indiening van project tot goedkeuring van project.

Als PG Beerze-Reusel hebben wij de volgende taken en verantwoordelijkheden:

- ***Opstellen ontwikkelingsplan***

Om in aanmerking te komen voor Europese subsidie uit POP2 voor de implementatie van LEADER zal een PG allereerst een ontwikkelingsplan moeten schrijven dat aan een aantal eisen moet voldoen. In dit plan moet worden aangegeven op welke wijze het beschikbare budget kan bijdragen aan ontwikkeling van het platteland. Voorliggend document betreft het ontwikkelingsplan van de PG Beerze-Reusel.

- ***Toetsen of de projecten inhoudelijk passen binnen het POP2 en het ontwikkelingsplan van de PG***

Lokale initiatiefnemers kunnen een project/subsidieaanvraag indienen. De PG moet toetsen of het project inhoudelijk past binnen het goedgekeurde ontwikkelingsplan van de PG en het POP2. Overigens worden wij als PG bij de toetsing van projectaanvragen in belangrijke mate ondersteund door de provincie. De provincie zal bij iedere projectaanvraag een pre-advies aan de PG formuleren. Als PG willen we al in een vroegtijdig stadium betrokken raken. Op die wijze kan reeds in de fase van ideevorming worden aangegeven of een projectidee binnen LEADER mogelijk is en of andere initiatieven of financieringsbronnen zijn waarop het project kan aansluiten.

- ***Ter finale beoordeling voorleggen van de projecten (met zwaarwegend advies) aan Gedeputeerde Staten.***

Door de PG wordt een procedure uitgewerkt om projecten te kunnen beoordelen, vergelijkbaar met de periode 2000-2006. Deze wordt gecombineerd met een uniforme beleids- en gedragslijn om te garanderen dat gelijksoortige projecten gelijk worden behandeld. De projecten worden formeel goedgekeurd door Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Noord-Brabant. Ten behoeve van de besluitvorming door GS stellen wij als PG per project een zwaarwegend advies op.

- ***Het verzorgen van rapportages***

Indien een project wordt goedgekeurd, is de projectindieners verplicht om inhoudelijk en financieel verslag te doen om zodoende de voortgang van het project te kunnen bewaken. Wij dragen op basis van deze informatie zorg voor financiële en inhoudelijke rapportages (in overleg met de provincie). Daar waar de PG zelf optreedt als subsidieaanvrager zullen we onze eigen rapportages verzorgen.

- ***Het voeren van financieel en inhoudelijk beheer van de projectuitvoering***

De inhoudelijke en financiële voortgang van alle goedgekeurde projecten moet worden vastgelegd in een monitoringsysteem. Wij nemen als PG hierin onze verantwoordelijkheid, waarbij zal worden samengewerkt met provincie en DLG.

- **Het nakomen van verplichtingen inzake voorlichting en publiciteit**

Een belangrijke eis waaraan wij als PG ook aandacht moeten besteden, zijn communicatie activiteiten. Het doel van deze verplichtingen is om op lokaal niveau bekendheid te geven aan het LEADER ontwikkelingsplan.

Voor deze en andere taken die wij als PG moeten uitvoeren voor een succesvolle uitvoering van het ontwikkelingsplan, kan een budget 'Beheerskosten' worden gereserveerd. Binnen dit budget hebben we de mogelijkheid om advies van externe organisaties in te huren of activiteiten uit te besteden. De omvang van dit budget is afhankelijk van het EU-budget dat wordt toegekend.

4.3.2 Secretariaat

De PG wordt ondersteund door een secretaris, die de uitvoering van het OP bewaakt en aanjaagt. De secretaris is onderdeel van het Streekhuis in Hilvarenbeek. Tot de taken van de secretaris behoren met name:

- Advisering van (potentiële) projectindieners, beoordeling van ideeën en – indien van toepassing – doorverwijzing naar andere relevante organisaties en financiers (makelaarsfunctie);
- Beoordeling van aanvragen en advisering richting PG;
- Ondersteuning van de vergaderingen van de PG: voorbereiding, verslaglegging, advisering en bewaking van proces en afspraken;
- Monitoring en evaluatie;
- Het verzorgen van PR en informatievoorziening;
- Opzet en begeleiding van samenwerkingsprojecten;
- Onderhouden van contacten met andere betrokkenen, met name de provincie, het ministerie van LNV/DLG en samenwerkingspartners in andere gebieden, waaronder het gebied De Meierij.

Kenmerkend voor de werkwijze is dat de secretaris zijn activiteiten niet op zichzelf uitvoert, maar in veel gevallen nauwe samenwerking zoekt met leden van de PG. Daarmee wordt de actieve betrokkenheid gevoed en benut.

Verder kan de secretaris naar behoefte worden ondersteund door andere deskundigen.

De Dienst Landelijk Gebied (DLG) is namens het ministerie van LNV het betaal- en beheerorgaan van het POP2 programma, inclusief de LEADER-as. Dit betekent dat DLG in ieder geval verantwoordelijk zal zijn voor betalingen aan projecten en formele verplichtingen op het gebied van verslaglegging en verantwoording. Daarnaast heeft ook de provincie Noord-Brabant haar rol. De exacte taakverdeling tussen DLG, provincie en de PG zal nog nader moeten worden uitgewerkt.

Verder wordt ook in de periode 2007-2013 een landelijk LEADER netwerk opgezet. Dit netwerk zal ondersteuning bieden aan de Plaatselijke Groepen. Bijvoorbeeld op het gebied van deskundigheidsbevordering, methoden en technieken. Het netwerk verzorgt ook ondersteuning als het gaat om samenwerkingsprojecten.

4.4 Voorlichting en publiciteit

Informatievoorziening en publiciteit rond het LEADER ontwikkelingsplan voor Beerze-Reusel vormt een essentiële voorwaarde voor de uitvoering van de gebiedsstrategie en het bereiken van de doelstellingen. De communicatiestrategie heeft meerdere doelen, zoals:

- informatieverstrekking om ideedragers bekend te maken met het OP en te stimuleren om projecten te ontwikkelen;
- doelgroepen bekend te maken met de gebiedsstrategie en relevante netwerken, organisaties en personen;

- een positieve grondhouding (draagvlak en daadkracht) te genereren voor de uitvoering van het OP en daaraan verbonden activiteiten;
- kennis te ontwikkelen en te verspreiden binnen en buiten het eigen gebied;
- een groter publiek bewustzijn te creëren van de bijdrage van de Europese Unie en andere financiers.

De taken op het gebied van promotie en publiciteit worden uitgevoerd door het secretariaat op basis van een communicatiestrategie.

4.5 Evaluatie en monitoring

De verantwoordelijkheid voor het POP2, waarvan het LEADER programma voor Beerze-Reusel onderdeel is, ligt op de eerste plaats bij het ministerie van LNV. Dit is de managementautoriteit van het programma. De provincie Noord-Brabant draagt op provinciaal niveau verantwoordelijkheid als het gaat om de evaluatie en monitoring van het POP2. Als PG is de reconstructiecommissie verantwoordelijk voor de monitoring en evaluatie van haar Ontwikkelingsplan. De diverse verantwoordelijkheden zullen nader op elkaar moeten worden afgestemd.

Ten behoeve van de monitoring en evaluatie van het OP wordt door de PG gewerkt met een aantal indicatoren, zoals opgenomen in bijlage C. Met deze indicatoren is aansluiting gezocht bij de indicatoren in het POP2.

Daarnaast vormen monitoring en evaluatie permanente aandachtspunten voor de PG. De secretaris heeft daarin een coördinerende en trekkende rol. Daarnaast zal de PG zich tijdens haar bijeenkomsten regelmatig over de voortgang van het OP buigen alsmede de mogelijkheden tot verbetering.

4.6 Randvoorwaarden om vernieuwing tot stand te brengen

Wij hebben als PG de voorname taak om vernieuwende initiatieven in het gebied te stimuleren, die bijdragen aan de beoogde duurzame veranderingen. Om deze stimulans te geven zullen wij een aantal acties ondernemen en/of randvoorwaarden scheppen. Als mogelijkheden kunnen bijvoorbeeld worden genoemd:

- a. Uitnodigen van mensen en organisaties om ideeën te ontwikkelen;
- b. Ondersteuning van mensen die rondlopen met ideeën (kennis, begeleiding);
- c. Leggen van dwarsverbanden tussen ideeëndragers;
- d. Ruimte binnen het gemeentelijke beleid stimuleren om verandering te realiseren;
- e. Leggen van relaties tussen initiatiefnemers en financiële bronnen;
- f. Beschikbaarheid van innovatiegelden.

Ad a uitnodigen van mensen en organisaties om ideeën te ontwikkelen

Belangrijk is dat mensen in het gebied zich uitgenodigd voelen om ideeën te ontwikkelen. PR speelt hierin een belangrijke rol. Daarnaast is het van belang dat initiatiefnemers een beroep kunnen doen op enthousiaste en integere mensen die even mee willen denken, door kunnen verwijzen en contacten kunnen leggen.

Ad b ondersteuning van mensen die rondlopen met ideeën (kennis, begeleiding)

We kiezen voor een democratische benadering waarbij we zoveel mogelijk kennis aan elkaar beschikbaar willen stellen (voor zover dat niet in strijd is met privacy of economische belangen). Door deze kennisuitwisseling alsmede begeleiding willen we ideeëndragers ondersteunen.

Ad c leggen van dwarsverbanden tussen ideeëndragers

Het is van belang dat initiatiefnemers van elkaars ideeën op de hoogte zijn en eventueel samenwerking zoeken. Dit zal de PG stimuleren. Juist in de samenhang van initiatieven kan innovatieve kracht ontstaan.

Ad d ruimte binnen het gemeentelijke beleid stimuleren om verandering te realiseren

Een aantal vernieuwingen zal slechts tot stand kunnen komen als er steun of ruimte is binnen het gemeentelijk beleid. Het zal ook nodig zijn gemeenten te ondersteunen in de vernieuwing van hun economisch beleid en hun plattelandsbeleid. De kans is immers aanwezig dat uitstekende initiatieven geen vervolg kunnen krijgen vanwege het gevoerde gemeentelijke beleid. We zullen een pad uitzetten om met gemeenten in gesprek te komen over het beleid.

Ad e leggen van relaties tussen initiatiefnemers en financiële bronnen

De innovatiegelden zullen gevonden worden in het LEADER ontwikkelingsplan. Mogelijk bestaan ook andere fondsen die in dit kader aangesproken kunnen worden. Initiatiefnemers die geen beroep kunnen doen op gelden uit de LEADER as zullen worden ondersteund in het zoeken van geschikte middelen.

Ad f beschikbaarheid van innovatiegelden

De beschikbaarheid van middelen is van belang om innovatieve initiatieven te stimuleren. We zullen ons inspannen om de toegankelijkheid van middelen voor innovatieve projecten te vergroten. In dat kader zal ook getracht worden om grootschalige implementatie mogelijk te maken van ideeën die uitgetoet zijn in het kader van LEADER.

5. Financiën

5.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 hebben we onze ambitie en LEADER strategie toegelicht en onderbouwd alsmede inzicht gegeven in de door ons verwachte resultaten en effecten. Vanzelfsprekend hoort daar ook een financieel plaatje bij. In dit hoofdstuk presenteren we onze financiële ambities. De financiële tabel is samengesteld op basis van richtlijnen van het ministerie van LNV. Alvorens we deze tabel presenteren (paragraaf 5.3), geven we allereerst inzicht in overwegingen die we hebben genomen om tot deze keuze te komen (paragraaf 5.2).

5.2 Uitgangspunten financiële tabel

Bij het opstellen van de financiële tabel hebben we rekening gehouden met een aantal formele (door de EU, ministerie en/of provincie opgelegde) uitgangspunten en daarnaast heeft de PG eigen overwegingen en keuzes gemaakt. Deze staan hieronder weergegeven.

Formele uitgangspunten:

- Voor de financiële tabel is het format gebruikt zoals dat door LNV beschikbaar is gesteld. De budgetten zijn verdeeld over de relevante maatregelfiches uit as 4;
- De systematiek van POP schrijft voor dat Europese financiering wordt verstrekt indien er voor tenminste eenzelfde bedrag aan nationale cofinanciering beschikbaar is. De nationale cofinanciering bestaat uit publieke middelen van Rijk, provincie, gemeenten, waterschappen en andere als (semi-)overheid erkende instanties;
- De verhouding 50% financiering POP/EU, 25% provincie en 25% overige overheden geldt op programmaniveau. Per project kunnen afwijkende percentages gehanteerd worden;
- Projecten ontvangen maximaal 50% financiering uit POP en afhankelijk van het soort project en het type aanvrager in totaal maximaal 100% publieke financiering.

Overwegingen en keuzes van de PG

- De provincie Noord-Brabant heeft voor de gehele programmaperiode (2007-2013) een Europees budget van € 4 miljoen gereserveerd voor drie LEADER gebieden. Zij heeft aangegeven dit in principe gelijkmatig te willen verdelen over drie LEADER gebieden; dit betekent een bedrag van ongeveer € 1,35 miljoen per PG. De PG Beerze-Reusel is in de financiële tabel dan ook uitgegaan van dit bedrag aan Europese steun. **Daarbij wil zij duidelijk haar ambitie uitspreken graag aanspraak te maken op een hoger bedrag aan Europese steun, wanneer die mogelijkheid bestaat.** In dat geval zal ook de regio bereid zijn om meer cofinanciering op te brengen, conform de verhoudingen in de financiële tabel.
- Uitgaande van een (publiek) cofinancieringspercentage van 50% betekent dit tevens een nationale/regionale publieke bijdrage van € 1,35 miljoen. Dit betekent een totale publieke investeringsimpuls van minimaal € 2,7 miljoen. Uitgangspunt is dat de Europese bijdrage is gerelateerd aan de publieke investering en de financiële tabel – evenals die van POP2 wordt afgerekend op de publieke investering.
- Voor private initiatieven direct gericht op ondernemers verwachten we een private investering van minimaal 1/3 van de totale subsidiabele kosten. Daarnaast verwachten we enige private investeringen bij overige lokale projecten. De totale investeringsimpuls bedraagt dan ongeveer € 3,3 miljoen;
- Het meeste budget willen we reserveren voor lokale projecten in het eigen gebied, in feite onderdeel 1 (fiche 411, 412 en 413) van onze strategie. Hiervoor reserveren we 70% van het budget. Voor de onderdelen 2 (fiche 421) en 3 (fiche 431) reserveren we respectievelijk 10% en 20% van de Europese bijdrage;

- Het budget binnen de drie onderdelen is indicatief verdeeld over de maatregelfiches uit het POP2. Deze maatregelfiches bevatten het doel, soort activiteiten en budget per maatregel en de LEADER strategie sluit inhoudelijk aan bij deze maatregelfiches (zie ook hoofdstuk 3). Uit de financiële tabel blijkt dat de focus ligt op implementatie van LEADER ter ondersteuning van de doelstellingen van as 3. Dit sluit ook aan bij de inhoudelijke keuzes in onze strategie.

5.3 Financiële tabel

Op basis van deze uitgangspunten ziet de financiële tabel er als volgt uit.

as en maatregel		Totaal generaal	Publiek						privat
			Totaal publiek	ELFPO	Nationaal publiek			gem./ws	
					Totaal	Rijk	Provincie		
		1=2+8	2=3+4	3	4=5+6+7	5	6	7	8
as 4 Leader									
41 1 as 1 via Leader concurrentiekracht landbouw	ELFPO	567.000	378.000	189.000	189.000		94.500	94.500	189.000
41 2 as 2 via Leader Milieu en landschapsbeheer	ELFPO	0	0	0	0		0	0	0
41 3 as 3 via Leader sociaal economische vitalisering	ELFPO	1.890.000	1.512.000	756.000	756.000		378.000	378.000	378.000
421 uitvoering samenwerkingsprojecten	ELFPO	337.500	270.000	135.000	135.000		67.500	67.500	67.500
431 beheer en uitvoeringskosten PG	ELFPO	540.000	540.000	270.000	270.000		135.000	135.000	0
Totaal		3.334.500	2.780.000	1.350.000	1.350.000		675.000	675.000	634.500

Gedurende de LEADER+ periode zijn in Beerze-Reusel veel private initiatieven goedgekeurd die een multiplier van 5 of 6 hadden. Dat wil zeggen dat elke Europese euro 5 of 6 nationale (publieke of private) euro's genereerden. Hoewel bovenstaande tabel op dit moment uitgaat van een multiplier van 2,5 – berekend op basis van de huidige uitgangspunten – verwachten we in de toekomst dan ook een hogere multiplier te kunnen realiseren, vergelijkbaar met de vorige periode. Onze strategie gaat namelijk opnieuw uit van veel private initiatieven.

De in de tabel opgenomen Europese financiering en cofinanciering betreffen de middelen die de PG voornemens is om in te zetten in het kader van as 4 van het POP2, betreffende LEADER. Daarnaast leent de LEADER aanpak zich uitstekend om ook andere middelen in te zetten, gericht op ontwikkeling van het landelijke gebied in Beerze-Reusel. Daarbij wordt concreet gedacht aan middelen in het kader van de reconstructie alsmede andere middelen uit het POP2, in het bijzonder as 3. De provincie heeft aangegeven dit een reële mogelijkheid te vinden die nader zal worden onderzocht. De PG werkt hier vanzelfsprekend graag aan mee. Het zou een belangrijke aanvulling zijn op de in de bovenstaande tabel genoemde investeringsimpuls.

BIJLAGE A: Gebiedsbeschrijving Beerze-Reusel

Inleiding

In deze bijlage wordt het LEADER gebied Beerze-Reusel beschreven. Naast een geografische afbakening wordt in deze gebiedsomschrijving onder meer ingegaan op specifieke kenmerken van het gebied en op de problemen en kansen voor de toekomst.

De analyse is vooral kwalitatief van aard en is daar waar nodig ondersteund door statistische cijfers. Ondanks het feit dat de LEADER grenzen niet altijd samen vallen met de gemeentegrenzen zijn deze cijfers op gemeentelijk niveau verzameld. Dit is het laagst mogelijke niveau om cijfermateriaal voldoende te kunnen vergelijken. De gebiedsomschrijving zal aansluiten bij de 'landelijk typering' van de gebieden en de nadruk ligt dan ook op die aspecten die van belang zijn voor de ontwikkeling van het landelijk gebied. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de ruimtelijke, demografische en economische kenmerken van het gebied. Vervolgens wordt de situatie op het gebied van natuur en milieu en op het gebied van leefbaarheid besproken.

Voor de gebiedsbeschrijving is gebruik gemaakt van diverse nationale, provinciale en lokale informatiebronnen en statistieken. Zo is de databank van het CBS, het Statistisch Zakboek Noord-Brabant van Provincie Noord-Brabant, het Ontwikkelingsplan PG Beerze-Reusel (2001), het Reconstructieplan/Milieueffectrapport Beerze-Reusel (2005), en het rapport 'Economische perspectieven Noord-Brabantse platteland' (2005) van ETIN Adviseurs geraadpleegd.

Gebiedsafbakening

Het LEADER gebied sluit aan bij het reconstructiegebied Beerze-Reusel. In het gebied vallen (delen van) de volgende gemeenten:

- Bladel
- Eersel
- Goirle
- Hilvarenbeek
- Oirschot
- Oisterwijk
- Reusel-De Mierden

De gemeente Oisterwijk valt slechts voor een gedeelte in LEADER gebied Beerze-Reusel. De dorpskern van Oisterwijk valt echter buiten het gebied en om vertekening van de statistische gegevens te voorkomen is daarom gekozen om de gemeente Oisterwijk niet mee te nemen in de statistische analyse van gegevens. Voor de kwalitatieve analyse is de gemeente Oisterwijk echter wel meegenomen. Een kaart waarop het LEADER gebied Beerze-Reusel is aangegeven is te vinden in bijlage X. Het LEADER gebied heeft een oppervlakte van 482 km².

De laatste decennia heeft in Beerze-Reusel een enorme intensivering en vergroting van de productieomvang van de landbouw plaatsgevonden, met als gevolg veranderingen in het landelijk gebied: ontginning en rationalisatie van het landschap, kanaliseren en normaliseren van beeklopen en een diepere ontwatering. Ook is in het landelijk gebied steeds meer plaats ingeruimd voor grootschalige infrastructuur, woningbouw en uitbreiding van bedrijventerreinen waardoor delen van het gebied landschappelijk en ecologisch versnipperd zijn geraakt. Agrarische bebouwing komt sterk verspreid in het landschap voor. Kwaliteiten van het landschap in Beerze-Reusel zijn onder meer de afwisseling tussen open en besloten, droge en natte gebieden, deze moeten worden ontwikkeld en versterkt.

Om een ontwikkelingsplan op te stellen voor het gebied Beerze-Reusel is het noodzakelijk de huidige situatie en actuele ontwikkelingen binnen het gebied in kaart te brengen. Dit hoofdstuk geeft een beknopte beschrijving van de belangrijkste kenmerken van het gebied.

Ruimtelijke structuur

Het gebied Beerze-Reusel ligt perifeer in Nederland, maar centraal in Europa op de assen Rotterdam - Eindhoven en Antwerpen – Venlo en centraal in de Euregio Benelux Middengebied. De ondergrond van het gebied bestaat uit zandgronden. De totale oppervlakte bestaat voor ruim 88% uit buitengebied¹ (Sociaal-Economische Paragraaf 2003). Beerze-Reusel kenmerkt zich door een wijdvertakt netwerk van beken en riviertjes met een divers uiterlijk, die het kleinschalige zandgebied doorsnijden. Hoger- en lageregelegen gebiedsdelen wisselen elkaar af. Daarnaast zijn er verschillende grote bos-, heide- en stuifzandgebieden, voornamelijk op de hogere delen van het landschap.

Het gebied is dunbevolkt en wordt voor het overgrote deel agrarisch gebruikt: de landbouw in Beerze-Reusel heeft een aandeel van 45% in het totale grondgebruik (Reconstructieplan 2005 en CBS 2007). Het agrarisch gebruik is overigens de afgelopen jaren sterk afgenomen ten behoeve van onder meer ontwikkelingen in bos en natuur, recreatie, bedrijventerreinen en woningbouw.

Regels op het gebied van stankhinder, uitstoot van ammoniak en omvang van agrarische bouwkvelds beperken de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven. Als gevolg van ruimteclaims vanuit stedelijke, infrastructurele, ecologische en landschappelijke functies loopt het areaal landbouwgrond en daarmee ook de ontwikkelingsmogelijkheden van de agrarische sector verder terug. In de melkveehouderij vindt een verdere loskoppeling van grond en productie plaats als gevolg van schaalvergroting. De productieomvang van de intensieve veehouderij blijft naar verwachting gelijk, het aantal ondernemers en locaties zal echter naar verwachting sterk dalen en de gemiddelde bedrijfsgrootte toenemen (Reconstructieplan 2005). In de glastuinbouw zal de trend naar schaalvergroting doorzetten. In de akker- en tuinbouw is een trend naar intensievere teelten, als gevolg hiervan neemt het areaal akker- en tuinbouwgrond naar verwachting af.

In een aantal gebieden zijn de cultuurhistorisch overblijfselen nog duidelijk herkenbaar in het landschap. Veel van de gebieden met hoge waarden zijn in agrarisch gebruik. Agrarische bebouwing komt sterk verspreid in het landschap voor en doet afbreuk aan het groene en landelijke karakter van Beerze-Reusel. De kwaliteit van het landschap staat verder onder druk van een sluipende nivellering en vervlakking. Er is in Beerze-Reusel sprake van een sterke versnippering, veroorzaakt door het grote aantal infrastructurele elementen (A58, A67, N612, N62, N269, N283, N284 en het Wilhelminakanaal). Deze infrastructurele elementen zijn echter wel van belang voor de bedrijvigheid in het gebied. Hoewel veel bedrijven geconcentreerd zijn op bedrijventerreinen die vaak niet gelegen zijn in de landelijke gebieden zijn de infrastructuur en bereikbaarheid ook van belang voor de individuele (agrarische) bedrijven op het platteland. Een goede bereikbaarheid is dus van belang voor het behoud van de werkgelegenheid op het platteland. Tevens is de bereikbaarheid van de recreatieve voorzieningen in de landelijke gebieden van belang omdat de aantrekkelijkheid van deze gebieden in het geding komt bij een matige bereikbaarheid.

¹ Onder buitengebied wordt het deel van de gemeenten dat buiten de bebouwde kom ligt verstaan (Provincie Noord-Brabant).

Demografische kenmerken

Op 1 januari 2006 telde het LEADER gebied Beerze-Reusel 110.714 inwoners (inclusief kern Moergestel). Ten opzichte van 2001 is dit een afname van 0,01%, terwijl landelijk en provinciaal een groei van de bevolking is waar te nemen, respectievelijk 2,2% en 1,7%. In de (kleinste) gemeente Reusel-De Mierden en de (grootste) gemeente Goirle nam de bevolking het sterkst af, met respectievelijk 1,2% en 1,1%. Qua bevolkingsaantallen wijken de gemeenten niet heel sterk van elkaar af. De bevolkingsdichtheid is gemiddeld laag te noemen, mede omdat geen steden in het gebied liggen. Hilvarenbeek en Reusel-De Mierden zijn relatief dunbevolkt (respectievelijk 159 en 158 inwoners per km²) Goirle is relatief dichtbevolkt met 526 inwoners per km² (Provincie Noord-Brabant).

Tabel 1. Bevolkingsaantal en groei (2001 - 2006)

	2001	2006	Groei-Afname
Bladel	18.992	19.130	0,7%
Eersel	18.315	18.183	-0,7%
Goirle	22.389	22.146	-1,1%
Hilvarenbeek	14.804	15.069	1,8%
Oirschot	17.703	17.812	0,6%
Reusel-De Mierden	12.457	12.314	-1,2%
Kern Moergestel		6.060	
LEADER gebied Beerze-Reusel		110.714	
Noord-Brabant	2.375.116	2.415.946	1,7%
Nederland	15.987.075	16.334.210	2,2%

Bron: CBS Voorburg/Heerlen 2007

De bevolkingsopbouw is licht afwijkend ten opzichte van Nederland en Noord-Brabant. De demografische druk is meer groen dan grijs. Onder groene druk wordt de verhouding tussen het aantal personen tot 20 jaar en het aantal personen van 20 tot 65 jaar verstaan, onder grijze druk de verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar en ouder en het aantal personen van 20 tot 65 jaar. De groene druk in Beerze-Reusel is 42,1% ten opzichte van een provinciale groene druk van 39,3 en nationale druk van 39,6%. De grijze druk is 22,7% ten opzichte van een provinciale en nationale druk van respectievelijk 23,1% en 23,2% (Provincie Noord-Brabant). De bevolkingsopbouw in Beerze-Reusel wordt echter gekenmerkt door een sterke vergrijzing. Ten opzichte van 2000 was het aandeel 65-plussers in 2006 in de Beerze-Reusel gemeenten met 2,5% toegenomen. Dit is een sterke toename ten opzichte van de provinciale en landelijke toename van respectievelijk 1,4% en 0,8% (CBS 2007).

Economische situatie

Werkgelegenheid en werkloosheid

In tabel 2 is de werkloosheidsontwikkeling in Beerze-Reusel in de periode 2000 – 2005 te zien. In 2005 bedroeg het werkloosheidspercentage 5,1%. Dit is lager dan de werkloosheid in provincie Noord-Brabant (5,4%) en lager dan de nationale werkloosheid (6,5%). In vergelijking met 2000 is het werkloosheidspercentage binnen het gebied toegenomen met 2,1%. Hierbij moet worden opgemerkt dat het provinciale werkloosheidspercentage is toegenomen met 2,5% en het nationale werkloosheidspercentage met 2,7%. Binnen Beerze-Reusel hebben de gemeenten Hilvarenbeek (4,4%) en Reusel-De Mierden (4,5%) een relatief laag werkloosheidspercentage. De cijfers van de andere gemeenten liggen rond het provinciale gemiddelde van 5,4%.

De werkloosheid onder vrouwen is hoger dan onder mannen. Het werkloosheidspercentage onder vrouwen binnen Beerze-Reusel was in 2005 5,9% ten opzichte van 4,6% onder de mannen binnen hetzelfde gebied. Wel is het verschil ten opzichte van 2000 iets kleiner geworden en ligt de werkloosheid onder vrouwen lager dan het provinciaal gemiddelde van 6,4%.

Tabel 2. Werkloosheidspercentage (%) 2000 - 2005

	Werkloosheid %		mannen		vrouwen	
	2000	2005	2000	2005	2000	2005
Bladel	3,0	5,5	2,1	4,7	4,5	6,7
Eersel	3,2	5,3	2,6	4,8	4,3	6,1
Goirle	3,4	5,5	3,0	5,2	3,9	5,8
Hilvarenbeek	2,6	4,4	2,1	3,5	3,5	5,7
Oirschot	3,2	5,6	2,7	5,6	3,8	5,5
Reusel-De Mierden	2,7	4,5	1,9	3,9	4,1	5,5
Totaal Beerze-Reusel	3,0	5,1	2,4	4,6	4,0	5,9
Provincie Noord-Brabant	2,9	5,4	1,8	4,7	4,6	6,4
Nederland	3,8	6,5	2,7	5,6	5,4	7,7

Bron: ETIN Adviseurs (www.brabant.databank.nl) - CBS Voorburg/Heerlen(2007)

Er liggen knelpunten op het vlak van de beschikbaarheid van hoogopgeleid personeel met de benodigde kennis om innovaties door te voeren. De afname van werkgelegenheid in de landbouw en de daaraan gelieerde agribusiness, leidt tot veranderingen in de werkgelegenheidsstructuur van het landelijk gebied. De teruggang in arbeidsplaatsen wordt in Beerze-Reusel grotendeels door andere sectoren, en in toenemende mate door vernieuwende economische activiteiten opgevangen. Naast de economische sectoren landbouw, recreatie en toerisme en overige bedrijvigheid, hebben ook natuur en landschap, wonen, en zorg en welzijn economische potentie. Het agrarisch ondernemerschap als basis voor de plattelandseconomie zal steeds meer verdwijnen.

De werkgelegenheid² in het gebied is toegenomen ten opzichte van het jaar 2000, tegenover een gemiddelde afname van de werkgelegenheid binnen de provincie Noord-Brabant. Gemeente Goirle laat een opvallende afname in werkgelegenheid zien van 6,7%. Ook Reusel-De Mierden toont een afname (-3,32%). De overige gemeenten hebben ten opzichte van 2000 een groei in werkgelegenheid meegemaakt, vooral gemeente Bladel laat een opvallende toename zien van 6,45%.

Tabel 3. Werkgelegenheid Totaal 2000 - 2005

	Werkgelegenheid - Totaal [aantal]		% toe- / afname
	2000	2005	
Bladel	10.159	10.814	6,5
Eersel	7.284	7.526	3,3
Goirle	6.870	6.407	-6,7
Hilvarenbeek	5.013	5.102	1,8
Oirschot	6.725	6.820	1,4
Reusel-De Mierden	3.860	3.732	-3,3
Totaal Beerzel-Reusel	39.911	40.401	1,2
Provincie Noord-Brabant	1.143.622	1.138.006	-0,5

Bron: ETIN Adviseurs & Vestigingenregister Noord-Brabant / LISA

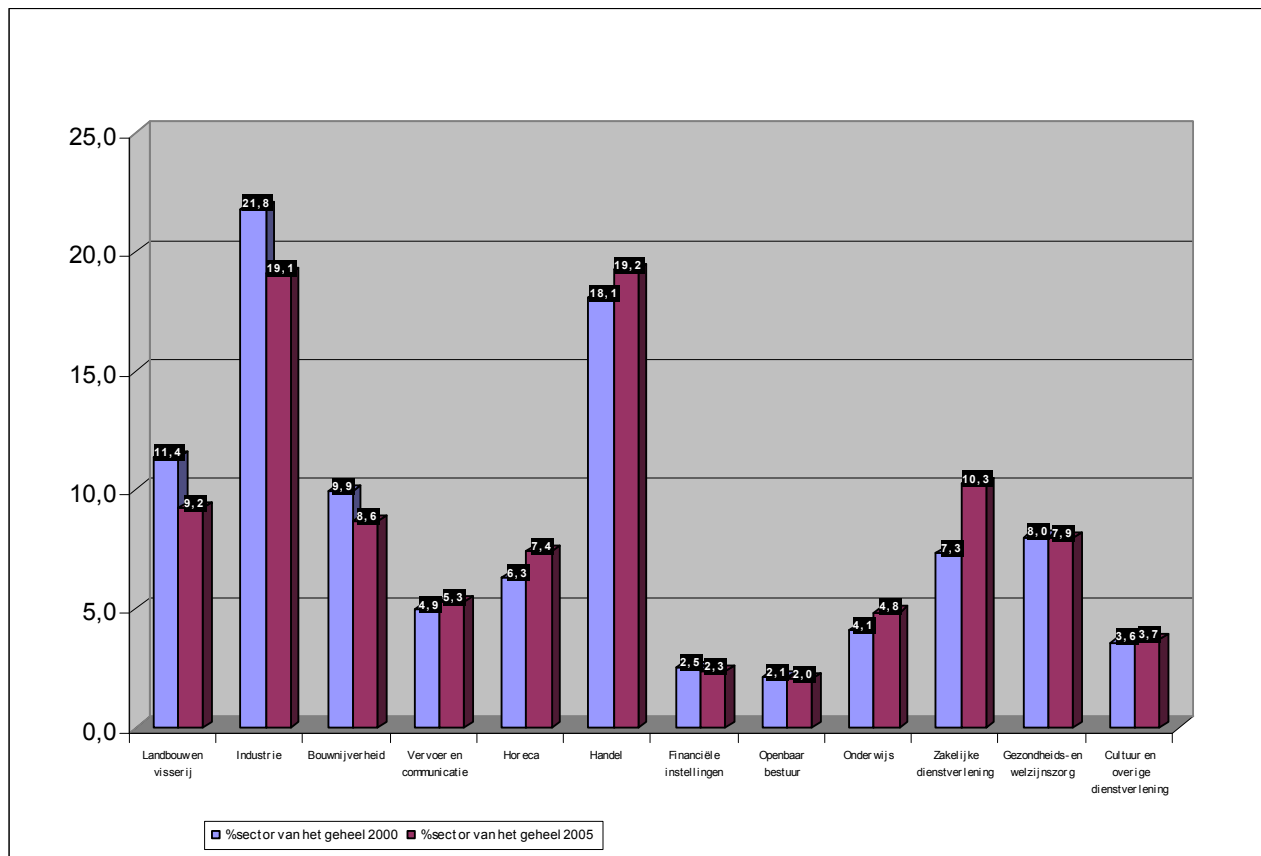
Algemene ontwikkeling

De bedrijvigheid in Beerze-Reusel wordt in toenemende mate gekenmerkt door industrie en handel (zie figuur 4). De agrarische sector, bouwnijverheid, gezondheids- en welzijnzorg en zakelijke dienstverlening volgen. In de figuur is te zien dat de afgelopen jaren een verschuiving van

² Onder werkgelegenheid wordt de optelsom van fulltime en parttime werkgelegenheid verstaan (Bron: Provincie Noord-Brabant)

werkgelegenheid tussen de verschillende sectoren heeft plaatsgevonden. Zo is de teruggang van werkgelegenheid in de landbouwsector en industrie onder meer opgevangen door de sectoren handel en zakelijke dienstverlening.

Figuur 4. Werkgelegenheid per sector

De meest verstedelijkte gebieden en gemeenten zoals Goirle en Oisterwijk (voornamelijk de regio rond Tilburg) aan de rand van het LEADER gebied worden gekenmerkt door een groot aandeel van de dienstverlenende sector in de totale werkgelegenheid. De landelijke gebieden in deze regio kennen een minder diverse werkgelegenheid. De gemeenten Reusel-De Mierden, Hilvarenbeek en Oirschot hebben (nog) een sterk agrarisch karakter, met respectievelijk 17,36%, 15,74%, 10,91% werkgelegenheid in de landbouwsector van de totale gemeentelijke werkgelegenheid en samen 58,8% van de werkgelegenheid in de landbouwsector in Beerze-Reusel. Gemeente Goirle kent bijna geen agrarische bedrijvigheid (2,6% van de totale gemeentelijke werkgelegenheid). Gemeente Bladel heeft zich ontwikkeld als een echt industriële gemeente met 30,9% van de gemeentelijke werkgelegenheid, en 43,27% van de industriële werkgelegenheid binnen het totaalgebied Beerze-Reusel.

Handel en Industrie

Handel en industrie vormen met respectievelijk 19,1% en 19,2% een groot deel van de economische structuur van het gebied. Binnen deze sectoren is een ontwikkeling waar te nemen van productie naar diensten. In toenemende mate komt het accent te liggen op R&D en Marketing & Sales. De meer laagwaardige (productie)werkzaamheden zijn veelal verplaatst naar lagelonenlanden met als gevolg dat het aantal personen dat zich daadwerkelijk met de productie bezighoudt sterk is afgenomen. Als gevolg hiervan is sprake van een toenemende kennisintensiteit en upgrading van functies.

Landbouw

In vergelijking met Noord-Brabant is het aandeel van de landbouwsector in de werkgelegenheid groot in het LEADER gebied Beerze-Reusel (9,24% ten opzichte van 3,85% voor Noord-Brabant). Door een afname van het landbouwareaal als gevolg van beperkende regels en ruimteclaims vanuit stedelijke, infrastructurele, ecologische en landschappelijke functies nemen de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven echter verder af. Zo vormt de landbouwsector onder meer een bedreiging voor natuur- en milieubaarden als gevolg van verdroging, vermessing en verzuring van de grond en de emissie van ammoniak. Het aantal landbouwbedrijven was in 2005 meer dan gehalveerd ten opzichte van het jaar 2000 (Reconstructieplan 2005). De resterende bedrijven zijn gemiddeld groter geworden.

De functie van de landbouw is naast voedselproducent steeds meer beheerder van het landelijk gebied, omdat er niet alleen meer sprake is van voedselvoorziening, maar ook van de levering van andere producten en diensten. Onder deze zogenoemde 'verbrede landbouw' vallen inkomsten uit anders dan primaire agrarische productie, bijvoorbeeld uit zorg, natuur- en landschapsbeheer, recreatie of streekproducten. Vanuit de landbouw is er veel behoefte aan verbreding omdat de inkomsten uit de traditionele landbouw onder druk staan en dus moeten worden opgevangen. Het aandeel bedrijven met verbrede landbouw in Beerze-Reusel komt overeen met het Brabants gemiddelde (Reconstructieplan 2005). Het aandeel biologische bedrijven ligt boven het gemiddelde van Noord-Brabant. De biologische productie in Noord-Brabant blijft achter ten opzichte van het landelijk gemiddelde, hoewel de achterstand van Noord-Brabant de laatste jaren terugloopt. In het afgelopen jaar was de groei van het areaal biologische landbouw en aantal biologische bedrijven in Nederland respectievelijk 15% en 6%, in Brabant was dit respectievelijk 34% en 16%. Naar verwachting neemt de groei van het aantal biologische bedrijven in de akkerbouw en melkveehouderij verder toe (Reconstructieplan 2005).

In de melkveehouderij zet het proces van schaalvergroting door waardoor de veedichtheid toeneemt. De productieomvang van de intensieve veehouderij is gedaald en zal naar verwachting ook verder blijven dalen (Reconstructieplan 2005). Steeds meer glastuinbouwbedrijven gaan dicht bij elkaar produceren om schaal- en milieuvordelen maximaal te benutten. In de akker- en tuinbouw is een trend naar intensievere teelten. Veel akkerbouwbedrijven hebben echter moeite met de overgang naar een toekomstgericht, gespecialiseerd akkerbouwbedrijf.

Recreatie en toerisme

Beerze-Reusel is een toeristisch-recreatief aantrekkelijke regio binnen Noord-Brabant. De bedrijfskwaliteit binnen de sector is relatief goed vanwege een gevarieerd aanbod van dag- en verblijfsrecreatie van een kwalitatief goed niveau en van een goede individuele bedrijfsomvang. Het gebied heeft sterke omgevingskwaliteiten: uitgebreide natuurgebieden, een afwisselend kleinschalig landschap, recreatieve routestructuren, de Kempische dorpen en een gunstige ligging ten opzichte van België en ten opzichte van de grotere dagattracties in Noord-Brabant. Zo is recreatiepark de Beekse Bergen van groot belang voor de toeristisch-recreatieve positie van Beerze-Reusel en heel Midden-Brabant. Daarnaast zijn in het gebied diverse hoge kwaliteitsbedrijven aanwezig, zoals de Europ camping en de camping van het jaar Ter Spegelt. De streek kent daarnaast veel groepsaccommodatiebedrijven.

Ten slotte behoort de paardenhouderij vanuit recreatief oogpunt tot een kansrijke activiteit in Beerze-Reusel. Veel ondernemers in Beerze-Reusel ontwikkelen al activiteiten in de paardenbranche of geven aan hierin verder te willen en er zit veel paardenfokkerij in het gebied. In Hooge Mierde bevindt zich zelfs een 'Horse Academy', een trendsetter in de (inter)nationale paardenwereld op het gebied van research & development, advies, educatie en projecten.

Een belangrijke kans is de uitbreiding van het kleinschalig aanbod om het totale aanbod diverser te maken. Kwaliteit en diversiteit zijn sleutelbegrippen in een verdere ontwikkeling van deze sector. Er zijn echter ook bedreigingen voor de sector. Op een aantal belangrijke locaties van de toeristisch-recreatieve infrastructuur in het buitengebied ontbreken horecavoorzieningen. Ook moet rekening gehouden worden met de oprukkende verstedelijking vanuit Tilburg en Eindhoven, omdat dit zowel kansen als bedreigingen met zich meeneemt.

Deze korte schets van de diverse sectoren laat zien dat het landelijk gebied steeds meer functies herbergt. Deze functies stellen elk eigen (vaak tegenstrijdige) eisen. Hierdoor staat onder meer de kwaliteit van het landschap, de natuur en het milieu onder druk.

Natuur en milieu

Natuur- en milieukwaliteit

Binnen het gebied bevinden zich waardevolle natuur-, cultuur-, en bosgebieden. Deze gebieden bieden rust, ruimte en groen en zijn van economische en recreatieve waarde voor inwoners van de stedelijke en landelijke gebieden. Er zijn echter bedreigingen waardoor de natuur- en milieukwaliteit in Noord-Brabant en met name het landelijk gebied onder druk staat. Door de intensiteit van de landbouwsectoren, de verweving van verschillende functies, de milieudruk vanuit de stedelijke gebieden, de mobiliteit en de grote ruimtedruk, zijn problemen als verzuring, vermessing, verdroging, verstedelijking en verspreiding van bewoning nadrukkelijk aanwezig, met name in de zandgebieden.

De landbouw in het landelijke gebied zorgt op veel plekken voor overlast voor de omgeving in de vorm van geuroverlast, verzuring, mineralenoverschot en verlies van landschappelijke kwaliteit. Als gevolg van vermessing en verdroging van grote delen grond is een minderheid van de planten en bomen in de bossen gezond. Versnippering van de natuur vormt een ander probleem. De zandgronden in Beerze-Reusel zijn gevoelig voor de uitspoeling van nitraat en fosfaat en in grote delen van het gebied worden de basishoudingen voor nitraat en fosfaat in grond- en oppervlaktewater overschreden. De waterkwaliteit is in het algemeen onvoldoende om de gewenste natuurdoeltypen te halen. In vrijwel het hele gebied worden zowel in het grond- als het oppervlaktewater de normen voor koper, nikkel en zink overschreden. Door de voormalige zinkfabrieken in de Kempen worden in delen van het gebied ernstige verontreinigingen met cadmium en zink aangetroffen. Verder is de ammoniakemissie in het gebied (plaatselijk) zeer hoog, met name veroorzaakt door de landbouw.

In perioden van overvloedige neerslag is op veel plaatsen in het gebied sprake van wateroverlast. Vooral in de beekdalen geven de grote hoeveelheden water problemen. Anderzijds zorgen perioden van extreme droogte (onder meer door de snelheid waarmee regenwater wordt afgevoerd en de vele grondwateronttrekkingen) voor problemen. Hierdoor verdroogt de natuur die afhankelijk is van relatief natte omstandigheden. Van de beken met de functie waternatuur voldoet 80% niet aan het streefbeeld (Reconstructieplan 2005). In Beerze-Reusel betreft dit onder andere de Reusel, de Rosep, de Kleine Beerze, de Groote Beerze, de Aa of Goorloop en het Spruitenstroompje.

Natuurbescherming

In Beerze-Reusel ligt een aantal waardevolle natuurgebieden. Nationaal Landschap Het Groene Woud, de Kempische Landgoederen en de Kempische grensbossen vallen (gedeeltelijk) binnen het gebied. Deze natuurgebieden zijn met elkaar verbonden via de beekdalen waarmee een robuust systeem van natuurgebieden tot stand is gekomen. Verder zijn onder meer de Oirschotse Heide, Landschotse Heide, Buikheide, De Cartierheide en omgeving, De Utrecht, Mispelindse en Neterselse Heide, Regte heide en De Mortelen binnen het gebied te vinden (Reconstructieplan 2005). Deze zijn voor een belangrijk deel met naaldbomen beplant. Daarnaast zijn nog enkele vennen te vinden. In Beerze-Reusel komt ook een aantal beekdallandschappen voor. De beken Oude Leij, Beerze en Reusel met zijbeken, stromen door dit gebied. Deze beken, in de van nature natte gebieden, bezitten door hun ligging potenties voor de natuur. In het beekdallandschap is een rijke schakering van landschapstypen met graslanden, moerassen en bossen. Deze gebieden hebben elk hun specifieke waarde en functie, maar raken echter steeds meer versnipperd en een groot aantal planten- en diersoorten dreigt hierdoor uit te sterven.

Binnen Beerze-Reusel zijn natuurgebieden te vinden die beschermd worden door de 'Habitatrichtlijn'. Deze richtlijn heeft onder meer tot doel een Europees ecologisch netwerk van speciale beschermingszones tot stand te brengen voor alle bedreigde habitats en soorten binnen de EU. In het Beerze-Reusel gebied zijn in het kader van de Habitatrichtlijn de volgende gebieden aangemeld bij de Europese Commissie: Kempenland, Landschotse Heide, de Regte Heide en de bossen en vennen van Oisterwijk. In de Nota Ruimte van 2001 werd de positie van 20 natuur en landschapsgebieden versterkt tot *Nationale Landschappen*. Dit houdt in dat het Rijk binnen deze gebieden de verantwoordelijkheid neemt voor de landschappelijke kwaliteit. Nationale Landschappen zijn gebieden met internationaal zeldzame of unieke landschapskwaliteiten en nationaal kenmerkende

landschapskwaliteiten. Binnen deze Nationale Landschappen is het uitgangspunt voor beleid 'behoud door ontwikkeling', wat inhoudt dat ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk zijn mits de bijzondere kwaliteit van het gebied wordt behouden of versterkt. Het gebied tussen de stedendriehoek 's Hertogenbosch-Tilburg-Eindhoven werd ook bevorderd tot een Nationaal Landschap: *Het Groene Woud*. Binnen het LEADER gebied Beerze-Reusel bevinden zich enkele gebieden die behoren tot Het Groene Woud waaronder Landgoed De Baest ten westen van Oirschot.

Leefbaarheid

Een belangrijk aspect van de leefbaarheid van een gebied is de beschikbaarheid en bereikbaarheid van maatschappelijke voorzieningen zoals werk, scholen, gezondheidszorg, sportaccommodaties, openbaar vervoer en openbare diensten. Dit voorzieningenniveau is vooral in de landelijke gebieden niet altijd even goed. Als gevolg van de toegenomen mobiliteit en individualisering van plattelandsbewoners wordt de afzetmarkt van voorzieningen kleiner. Dit heeft geleid tot een schaalvergroting in het ruimtelijke gedrag van individuen en de afname van de sociale functie van voorzieningen. Er bestaat behoefte om die voorzieningen te behouden en allerlei initiatieven uit te breiden, het gaat dan zowel om sociale als culturele voorzieningen. Ook de bereikbaarheid van het landelijk gebied is niet optimaal: zowel het openbaar vervoer als de autobereikbaarheid staan onder druk. Het netwerk van regionale en lokale wegen is op meerder plaatsen ontoereikend. De matige doorstroming op de snelwegen rondom Tilburg en Eindhoven, een verschuiving van verkeer van lokale naar grotere wegen en een toename van het aantal verkeersbewegingen dragen ook bij aan de matige bereikbaarheid.

Als gevolg van deze ontwikkelingen, en het feit dat mensen zonder lokale binding zich in het buitengebied vestigen, neemt de sociale cohesie binnen de dorpen af. Dorpsbewoners zijn wel steeds meer betrokken bij ontwikkelingen binnen hun dorp. Op basis van 'dorpsontwikkelingsplannen' is een balans gevonden tussen de behoefte aan voorzieningen en mogelijkheden die vanuit economisch oogpunt bestaan. Verder zijn in enkele dorpen multifunctionele gebouwen aanwezig met diverse sociale en maatschappelijke voorzieningen. De vraag naar het combineren van wonen, zorg en dienstverlening is toegenomen.

Ten slotte doen zich, als gevolg van veranderingen in de werkgelegenheidsstructuur, steeds meer sociaal maatschappelijke problemen voor op het platteland. Als gevolg van de afnemende werkgelegenheid en afnemend economisch belang van de sector landbouw worden veel agrariërs gedwongen uit te treden en afstand te nemen van een bedrijf dat al generaties lang door de familie in stand wordt gehouden. Naast de psychische impact die dit heeft, betekent dit tevens dat er naast het zoeken van een nieuwe baan, ook in veel gevallen gezocht moet worden naar een nieuwe woning.

Conclusie

De resultaten van de gebiedsschets zijn samengevat in de SWOT-tabel die op de volgende pagina's wordt gepresenteerd. Een SWOT-tabel geeft een overzicht van sterke punten (Strong), van zwakke punten (Weak) en van de kansen (Opportunities) en bedreigingen (Threats) die daaruit voortvloeien.

Sterkte:	Kans:	Zwakte:	Bedreiging:
Ruimtelijke kenmerken:			
<ul style="list-style-type: none"> • Waardevolle natuur-, cultuur- en bosgebieden • Cultuurhistorische overblijfselen zichtbaar • Sterke infrastructuur 	<ul style="list-style-type: none"> • Gunstige ligging binnen Europa 	<ul style="list-style-type: none"> • Agrarische bebouwing doet afbreuk aan groene en landelijke karakter • Perifere ligging in Nederland 	<ul style="list-style-type: none"> • Verwevenheid van de functies landbouw, bosbouw, natuur, landschap en recreatie geeft problemen op het gebied van ontwikkelingsmogelijkheden
Demografische kenmerken:			
<ul style="list-style-type: none"> • Grijs druk lager dan provinciaal en landelijke gemiddelde • Demografische druk meer groen dan grijs 	<ul style="list-style-type: none"> • - 	<ul style="list-style-type: none"> • Lichte bevolkingsafname • Sterke vergrijzing • Demografische druk relatief hoog 	<ul style="list-style-type: none"> • Toenemende trend van vergrijzing • Afname bevolking
Economische kenmerken:			
<ul style="list-style-type: none"> • Relatief laag werkloosheidspercentage • Toenemende kennisintensiteit en upgradering van functies binnen de sector handel en industrie • Recreatie en toerisme sector sterk ontwikkeld 	<ul style="list-style-type: none"> • Economische potentie in de landbouwsector, natuur en milieu, recreatieve sector en zakelijke dienstverlening • Uitbreiden verbrede landbouw en biologische landbouw • Recreatieve mogelijkheden paardenbranche • Kwaliteit toeristische sector 	<ul style="list-style-type: none"> • Relatief hoge werkloosheid onder vrouwen t.o.v. mannen • Teruggang in werkgelegenheid landbouwsector 	<ul style="list-style-type: none"> • Onvoldoende personeel met benodigde kennis om innovaties door te voeren op het gebied van landbouw • Ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw onder druk door strikte regelgeving, verstedelijking en ruimteclaims vanuit andere functies • Overgang naar gespecialiseerde landbouwbedrijven verloopt moeizaam • Afname bevolking en technisch personeel bedreiging voor maakindustrie
Milieusituatie:			
<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid waardevolle natuurgebieden, waaronder een deel van het Groene Woud • Sommige natuurgebieden beschermd door de 'habitatrichtlijn' 	<ul style="list-style-type: none"> • Streven naar behoud, versterking en ontwikkeling van de kwaliteit van het natuur en cultuurhistorisch landschap • Mogelijkheden in agrarisch en recreatief natuurbeheer 	<ul style="list-style-type: none"> • Landbouw zorgt voor overlast en aantasting natuurwaarden • Vernippering van de natuur • 80% van de functie wateratuur voldoet niet aan het streefbeeld 	<ul style="list-style-type: none"> • Natuur en milieukwaliteit onder druk • Nivellering en vervlakking van het landschap bedreigen diversiteit planten en dieren • Verstedelijking en verspreide bewoning vormen bedreiging voor natuurkwaliteit • Kwaliteit grond- en oppervlaktewater wordt bedreigd
Sociale kenmerken:			
<ul style="list-style-type: none"> • Sterke dorpsbetrokkenheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Toenemende vraag naar combineren van wonen, zorg en dienstverlening • Omschakeling naar andere activiteiten na agrarische bedrijfsbeëindiging 	<ul style="list-style-type: none"> • Voorzieningenniveau en bereikbaarheid van het landelijke gebied is niet optimaal • Sociale cohesie neemt af • Sociaal maatschappelijke problemen door agrarische bedrijfsbeëindiging 	<ul style="list-style-type: none"> • Leefbaarheid in landelijk gebied onder druk door toegenomen mobiliteit, individualisering en verstedelijking

BIJLAGE B: Aansluiting POP 2

Het Ontwikkelingsplan dat in het kader van LEADER is opgesteld door de PG Beerze-Reusel vormt een onderdeel van het POP2. Daarmee moet het op meerdere wijzen aansluiten op de inhoud en uitgangspunten van het POP2.

De lezer van dit OP kan de aansluiting uiteraard zelfstandig beoordelen op basis van een vergelijking van het OP en het POP2. Desalniettemin is in deze bijlage nog een toelichting opgenomen op de wijze waarop voorliggend OP aansluit op de belangrijkste eisen die het POP2 stelt.

Bijdrage aan de doelen van het POP2/Europese Plattelandsverordening

Het POP2 geeft mede invulling aan de doelen van de Europese Plattelandsverordening. Het LEADER plan van Beerze-Reusel is onderdeel van het POP2 en ondersteunt op haar beurt de doelen van dit programma (en daarmee ook de doelen van de Plattelandsverordening).

De uitvoering van onze ontwikkelingsstrategie moet bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen zoals geformuleerd in een of meer van de in het POP2 onderscheiden assen. As 1 en 2 zijn vooral gericht op ondernemers in de landbouw en bosbouwsector terwijl as 3 meer gericht is op plattelandsontwikkeling in ruime zin van het woord.

As 1. Verbetering van het concurrentievermogen en de land- en de bosbouwsector

Concurrentieverbetering kan worden nagestreefd op verschillende niveaus: regionaal, landelijk of op de Europese en wereldmarkt. Aangezien maatwerkoplossingen per regio kansrijk zijn en innovatie centraal staat in deze as is het van groot belang om vanuit de kracht van het gebied gezamenlijk een strategie te bepalen volgens welke de landbouw specifiek versterkt kan worden. Hiertoe dienen kleinschalige pilots (innovatie, kraamkamerprojecten op gebied van innovatieve landbouwpraktijken, bedrijfsvoering, ondernemerschap en bedrijfsopvolging) en samenwerkingsrelaties (tussen landbouwers onderling in de streek, maar ook tussen landbouwers en andere actoren in het veld; producentengroepen, ketens etc.) opgezet of versterkt te worden om de krachten te bundelen en het menselijk potentieel te versterken. Hierbij hoort ook de uitwisseling van ervaringen en de bedrijfsvoering tussen Nederlandse regio's en over de grens binnen de EU (via de prioriteit samenwerking).

As 2. Verbetering van het milieu en het platteland

Het leggen van verbindingen tussen landbouw, natuur, milieu en water biedt perspectieven voor duurzame oplossingen. Groene en blauwe diensten waarin deze integratieslag zichtbaar wordt, vormen voorbeelden van samen optrekken in zowel de inhoudelijke sfeer als m.b.t. doelgroepen en nieuwe organisatieverbanden op gebiedsniveau.

As 3. De leefkwaliteit op het platteland en diversificatie van de plattelandseconomie

De hoofddoelstelling van deze as komt voor een groot deel overeen met de hoofddoelstellingen van het LEADER+ programma en de meeste maatregelen binnen deze as lenen zich goed voor een aanpak via de LEADER werkwijze. Maatregelen op het gebied van zowel de verbetering van de leefkwaliteit, de diversificatie van de plattelandseconomie als de instandhouding van het landelijk erfgoed zijn bijna per definitie het best uitvoerbaar via het gebiedsgerichte spoor. Positieve ervaringen dienaangaande in LEADER zijn breed verspreid en gedragen in Nederland. In de meeste LEADER gebieden zal de inzet naar alle waarschijnlijkheid vooral op de sociaal-economische vitalisering liggen.

Binnen de drie assen zijn verschillende maatregelen geformuleerd. In onderstaande tabel is de relatie tussen onze thema's en de verschillende maatregelen uit POP2 gevisualiseerd. Het aantal sterren

(maximaal 3) bepaalt de sterkte van de relatie. Daar waar geen sterren staan, is geen directe relatie tussen het betreffende thema en de maatregel uit POP2.

Maatregelen as 1,2 en 3 POP2	Thema 1: Economisch potentieel			Thema 2: Leefbaarheid	
	Kennis en innovatie in bedrijfsleven	Samenwerking bedrijven/kennisininstellingen	Nieuwe economische dragers	Voorzieningen	Sociale cohesie
As 1: Concurrentievermogen land- en bosbouwsector					
111 Beroepsopleiding en voorlichting					
114 Gebruik adviesdiensten					
121 Modernisering landbouwbedrijven	**	**			
123 Verhogen toegevoegde waarde land- en bosbouwproducten	*				
124 Samenwerking bij innovatie	**	***			
125 Infrastructuur voor ontwikkeling van landbouw en bosbouw					
132 Deelname aan voedselkwaliteitsregelingen					
As 2: Verbetering milieu en het platteland					
212 Betalingen voor natuurlijke handicaps aan landbouwers					
213 Eerste bebossing					
214 Agromilieuverbintenissen					
216 Niet productieve investeringen					
As 3: Leefkwaliteit platteland en diversificatie plattelandseconomie					
311 Diversificatie van de agrarische economie	**		***		*
312 Steun voor de oprichting van micro-ondernemingen	***	***	**		
313 Versterken van toeristische activiteiten			**		
321 Basisvoorzieningen voor de economie en de plattlandsbevolking				***	**
322 Dorpsvernieuwing en -ontwikkeling					***
323 Behoud en ontwikkeling landelijk erfgoed					

De strategie van het ontwikkelingsplan voor Beerze-Reusel sluit vooral aan bij as 3 van het POP (levenskwaliteit en diversificatie van plattelandseconomie). De hoofddoelstelling van deze as komt voor een groot deel overeen met de hoofddoelstellingen van het huidige LEADER+ programma en de meeste maatregelen binnen deze as lenen zich goed voor een aanpak via de LEADER werkwijze. Maatregelen op het gebied van zowel de verbetering van de leefkwaliteit, de diversificatie van de plattelandseconomie als de instandhouding van het landelijk erfgoed zijn bijna per definitie het best uitvoerbaar via het gebiedsgerichte spoor. Positieve ervaringen dienaangaande in LEADER zijn breed verspreid en gedragen in Nederland.

Indien toekomstige projecten in het kader van de plaatselijke strategie overeenstemmen met de maatregelen die bij de plattlandsverordening voor de assen zijn bepaald, zijn de desbetreffende voorwaarden zoals aangegeven in de betreffende maatregelfiches van toepassing. Echter, de concrete acties hoeven zich niet slechts te beperken tot de maatregelen onder een van de assen; plaatselijke groepen kunnen ook acties ondersteunen die op andere manieren de doelen van de gehele as ondersteunen.

Samenhangend gebied, aansluitend op begrenzing van bestaande samenwerkingsverbanden

Een van de eisen die in het kader van het POP2 aan LEADER gebieden worden gesteld, betreft de eis dat het een samenhangend gebied moet zijn, dat op een logische manier is afgebakend. Het LEADER gebied voldoet aan dit criterium, omdat het één op één aansluit bij het reconstructiegebied Beerze-Reusel. Aangezien het reconstructiegebied geen kernen bevat met meer dan 30.000 inwoners en in zijn totaliteit niet meer dan 150.000 telt, is het LEADER gebied

gelijk aan het reconstructiegebied. Het reconstructiegebied is afgebakend door de provincie Noord-Brabant. Een Reconstructiecommissie is aangesteld met partners uit het gebied, die sturing geeft aan de reconstructieopgave in Beerze-Reusel. De activiteiten die de reconstructiecommissie uitvoert – en via LEADER een impuls wil geven – ondersteunen de reconstructiedoelstelling, via experimentele en lokaal gedragen initiatieven. Vanzelfsprekend bestaat een goede samenwerkingsrelatie met de reconstructiecommissie, onder meer verzekerd door een afstemming van de samenstelling van beide gremia.

Kritische massa

Beerze-Reusel bewijst al jaren dat het als gebied beschikt over de slag- en daadkracht om initiatieven van de grond te trekken die daadwerkelijk van betekenis zijn. Het gebied is voldoende groot en homogeen - en partners zijn voldoende ruimdenkend - om initiatieven tot stand te brengen die het lokale belang overstijgen, maar daadwerkelijk op het belang van de streek zijn gericht. In de loop der tijd zijn veel netwerken en samenwerkingsverbanden gesmeed, die een initiatiefrijke houding in de toekomst garanderen. Het gebied beschikt zelf over organisatorische en financiële mogelijkheden om dit proces te faciliteren. Bovendien bestaan sterke banden met de lokale partners in Beerze-Reusel (gemeenten, verenigingen e.d.) die gewend zijn om niet alleen initiatieven binnen het gebied van de grond te trekken, maar deze ook financieel, inhoudelijk en organisatorisch willen ondersteunen. Veel van deze partners zijn ook vertegenwoordigd in de PG. Daarnaast geldt dat een intensieve samenwerkingsrelatie bestaat met de provincie Noord-Brabant als het gaat om projecten in Beerze-Reusel.

Betrokkenheid van lokale partners

Het proces om te komen tot een Ontwikkelingsplan voor de LEADER periode 2007 - 2013 is in Beerze-Reusel al vroegtijdig gestart en grondig voorbereid. In 2005 heeft een zelfevaluatie plaatsgevonden waarbij nadrukkelijk naar de toekomst is gekeken: naar een nieuwe LEADER periode. Bij de uitvoering van deze evaluatie zijn alle partijen vertegenwoordigd in de plaatselijke groep intensief betrokken, zowel als het gaat om het leveren van input als om de bespreking van de resultaten.

Eind 2006 is gestart met de voorbereiding van een nieuw Ontwikkelingsplan. Daarbij is samenwerking gezocht met de PG de Meierij om te leren van de ervaringen die ook zij hebben opgedaan in de periode 2000 – 2006 en te zoeken naar dwarsverbanden tussen beide plannen en gebieden. Begin 2007 is daadwerkelijk gestart met het opstellen van het Ontwikkelingsplan. Een gezamenlijke bijeenkomst is georganiseerd met de voltallige PG's van zowel Beerze-Reusel als de Meierij, waarbij verder is gediscussieerd over inhoudelijke, financiële en organisatorische keuzes die uitgewerkt moeten worden binnen het nieuwe LEADER plan. Deze bijeenkomst is ook opengesteld voor vertegenwoordigers van andere regio's, die interesse hadden in de LEADER aanpak. De leden van de PG zijn gedurende het planvormingsproces steeds opnieuw betrokken bij de uitwerking. Eind mei 2007 heeft wederom een gezamenlijke bijeenkomst van beide PG's plaatsgevonden om de plannen te bespreken voordat deze worden ingediend. Daarnaast zijn conclusies getrokken als het gaat om de mogelijkheden tot samenwerking tussen beide PG's als basis voor de uitvoeringsperiode.

De leden van de PG spelen een pro-actieve rol richting ideedragers en projectuitvoerders binnen het gebied Beerze-Reusel. Sterke waarde wordt gehecht aan lokaal draagvlak en betrokkenheid van zoveel mogelijk lokale organisaties. Ook aan de opbouw van lokale samenwerkingsverbanden en netwerken is en wordt bijzonder veel aandacht besteed. Sterke lokale betrokkenheid tijdens de uitvoering van het plan is dan ook verzekerd.

Samenstelling van de PG

Binnen het POP2 worden ook eisen gesteld aan de samenstelling van de Plaatselijke Groep (PG), die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het LEADER programma. In de voorbereiding naar een nieuwe LEADER periode hebben de partners in het gebied gekozen om de bestaande PG samen te laten gaan met de reconstructiecommissie. De reden hiervoor is dat het gebied zowel

intern als extern één platform wil presenteren voor plattelandsontwikkeling. Dat is dus de reconstructiecommissie. Om de LEADER werkwijze en besluitvorming te waarborgen, wordt binnen de reconstructiecommissie een aanjaagteam LEADER aangewezen die gaat adviseren over de LEADER projecten. Dit aanjaagteam gaat nog meer dan in het verleden het gebied in om projecten te initiëren en de bottom up aanpak te waarborgen. Dit aanjaagteam is verantwoordelijk voor het 'voortraject', de intake van projecten en gesprekken met aanvragers. Om deze ambities te kunnen realiseren, zijn bij de samenstelling van de nieuwe PG de leden geselecteerd op basis van een profielschets. Niet zozeer de organisatie die een lid vertegenwoordigd is het uitgangspunt, maar veel meer de lokale netwerken die iemand heeft, het enthousiasme om LEADER tot een succes te brengen, kennis en feeling met het gebied en de bereidheid om hierin tijd en energie te stoppen.

Meerwaarde ten opzichte van bestaande samenwerkingsverbanden

Zoals beschreven in hoofdstuk 2 van dit OP heeft de PG een eigen en bewezen succesvolle visie op de ontwikkeling van Beerze-Reusel, die herkenbaar is en gewaardeerd door het gebied. Deze visie stuurt sterk op innovatieve en lokaal gedragen oplossingen voor vraagstukken in het landelijke gebied.

Daarnaast legt de PG een unieke verbinding tussen overheden (Rijk, waterschappen, provincie en gemeenten), semi-publieke organisaties en de private sector in het gebied. Deze verbinding is gedeeltelijk letterlijk zichtbaar in de samenstelling van de PG, maar daarnaast ook in de betrokkenheid bij initiatieven die worden ontwikkeld.

De PG genereert hierdoor veel dynamiek en zinvolle initiatieven binnen het gebied, waarbij zij ook stuurt op samenhang en samenwerking. Daarmee draagt de PG zorg voor een basis, waar andere organisaties (bijv. provincie) en samenwerkingsverbanden weer de vruchten van plukken. Dit is onder meer zichtbaar in het gegeven dat de PG in de LEADER+ periode 2000-2006 niet alleen veel initiatieven via LEADER+ heeft kunnen ondersteunen, maar ook een groot aantal andere initiatieven – niet passend binnen LEADER+ - succesvol heeft kunnen doorverwijzen naar andere organisaties.

BIJLAGE C: Indicatoren en streefwaarden

Ten behoeve van de monitoring van de resultaten van de LEADER strategie in Beerze-Reusel zijn onderstaande indicatoren geselecteerd.

- **Algemene Indicatoren voor As 4 (Leader benadering)**

Subthema / indicator	Streefwaarde
41 Invoering Leader benadering en plaatselijke groepen	
Aantal Leader-groepen gerealiseerd:	
• Nieuwe Leader groepen	0
• Bestaande Leadergroepen (gesteund in de periode 2000-2006)	1
• Totale oppervlakte van de Leader-gebieden (km2)	482
• Totale omvang van de bevolking in Leader-gebieden	110.714
• Het aantal gerealiseerde projecten dat experimenteel van karakter is, 'bottom up' tot stand is gekomen of een multisectoraal karakter heeft	38
• De mate waarin private cofinanciering is gerealiseerd (= "multiplier", d.w.z. de factor waarmee EU-geld wordt vermeerderd met nationaal publiek en privaat geld)	2,5
411 Concurrentiekracht; 412 Milieu / Landbeheer; 413 Kwaliteit leefomgeving / diversificatie	
Aantal projecten dat volgens de Leaderaanpak tot stand is gekomen, onderverdeeld naar projecten die:	30
• aansluiten bij de doelstelling as 1, zowel naar toegepaste maatregel als bij de as als zodanig	6
• aansluiten bij de doelstelling as 2, zowel naar toegepaste maatregel als bij de as als zodanig	2
• aansluiten bij de doelstelling as 3, zowel naar toegepaste maatregel als bij de as als zodanig	22
De totale omvang van de steun die door elke Leadergroep is verleend.	
Het aantal eindbegunstigden, onderverdeeld naar	30
• personen onderverdeeld in geslacht, leeftijd boven de 25 of 25 of jonger	
• private sector	
• publieke sector	
• * Leadergroep	
Het aantal gerealiseerde projecten dat experimenteel van karakter is, 'bottom up' tot stand gekomen of een multisectoraal karakter hebben	30
421 Uitvoering van samenwerkingsprojecten	
Aantal gerealiseerde samenwerkingsprojecten	8
Onderverdeeld in:	
• inter-territoriale samenwerking	5
• transnationale samenwerking	3
en :	
• aansluiten bij de doelstelling as 1, zowel naar toegepaste maatregel als bij de as als zodanig	2
• aansluiten bij de doelstelling as 2, zowel naar toegepaste maatregel als bij de as als zodanig	1
• aansluiten bij de doelstelling as 3, zowel naar toegepaste maatregel als bij de as als zodanig	5
Aantal deelnemende Leadergroepen bij de samenwerkingsprojecten	5
431 Beheer van de plaatselijke groep, verwerving van vakkundigheid en de dynamisering van het gebied	
Aantal ondersteunde projecten	3
Onderverdeeld naar:	
• studies over het desbetreffende gebied	
• activiteiten om informatie over het gebied en het de lokale ontwikkelingsplan te verschaffen	
• training van de stafleden die betrokken zijn bij voorbereiding en implementatie van een lokaal ontwikkelingsplan	
• promotie-activiteiten	
• * andere	

• **Relevante indicatoren uit as 1, 2 en 3**

Subthema / indicator	Streefwaarde
124 Samenwerking bij innovatie	
Aantal ondersteunde samenwerkingsinitiatieven: onderverdeeld naar: <ul style="list-style-type: none"> Sector (landbouw/voedingssector/ beide voorgaande/bosbouw) Soort samenwerkingsinitiatief (ontwikkeling nieuw product/ nieuwe proces/nieuwe technologie/ gemengd) 	4
123 Verhogen toegevoegde waarde van land- en bosbouwproducten	
Aantal gesteunde bedrijven. Onderverdeeld in: <ul style="list-style-type: none"> omvang bedrijf (micro/klein; medium; semi-groot; anders) type sector: landbouw (akkerbouw, tuinbouw, wijn, permanente gewassen; melk; weidevee (m.u.v. melk); varkens en pluimvee; gemengd allen uitgesplitst naar biologisch en anders); bosbouw; voedingsindustrie soort activiteit: verwerking/marketing; ontwikkeling 	12
Totale investeringsvolume. Onderverdeeld in: <ul style="list-style-type: none"> omvang bedrijf (micro/klein; medium; semi-groot; anders) type sector: landbouw (akkerbouw, tuinbouw, wijn, permanente gewassen; melk; weidevee (m.u.v. melk); varkens en pluimvee; gemengd allen uitgesplitst naar biologisch en anders); bosbouw; voedingsindustrie soort activiteit: verwerking/marketing ; ontwikkeling 	€ 300.000
311 Diversificatie naar niet-agrarische activiteiten	
Aantal begunstigden	12
Totaal aan investeringen in euro's (totaal materieel en immaterieel)	€ 240.000
Aantallen diversificatieacties onderscheiden naar: <ul style="list-style-type: none"> toerisme ambachtelijke activiteiten energieproductie zorgverlening overig 	12
312 Steun voor de oprichting en ontwikkeling van micro-ondernemingen	
Aantal nieuwe of bestaande begunstigde micro-ondernemingen die steun ontvangen: <ul style="list-style-type: none"> Aantallen nieuw opgerichte bedrijven Aantallen bedrijven waar verbeteracties plaatsvinden 	6
313 Bevordering van toeristische activiteiten	
Aantal activiteiten gericht op de bevordering van toeristische activiteiten	5
Totaal van alle investeringen (totaal privaat en publiek)	€ 300.000
Toeristische infrastructuur aangelegd: <ul style="list-style-type: none"> fietspaden wandel/ruiterpaden paden vaarroutes 	2
Toeristische infrastructuur verbeterd: <ul style="list-style-type: none"> fietspaden wandel/ruiterpaden paden vaarroutes 	2
321 Basisvoorzieningen voor de economie en de plattelandsbevolking	
Aantal ondersteunde acties	5
Totaal investeringsvolume	€ 600.000
Aantallen gerealiseerde diensten (stuks)	2
Aantallen gerealiseerde fysieke voorzieningen (stuks)	3

322 Dorpsvernieuwing en -ontwikkeling	
Aantal kernen die steun hebben ontvangen voor investeringen gerelateerd aan vernieuwing en ontwikkeling	5
Totaal van private en publieke investeringen	€ 500.000
Realisatie wegen (km)	0
Realisatie paden (km)	0
Verbetering van objecten, inclusief terreinen (stuks)	3
323 Instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed	
Aantal ondersteunde acties voor investeringen voor het behoud en de opwaardering van het landelijk erfgoed	2
<ul style="list-style-type: none">- Totaal investeringsvolume- Ingerichte natuurgebieden (ha)- Ecologische verbindingzone (km)- Aantal cultuurhistorische objecten (stuks)	
341 Verwerving van vakkundigheid en dynamisering met het oog op de opstelling en de uitvoering van een plaatselijke ontwikkelingsstrategie	
Aantal ondersteunde acties gericht op verwerving van deskundigheid en dynamisering van een gebied	6
Aantal ondersteunde publiek-private partnerschappen (PPP) die in het kader van Leader worden opgericht.	5
Aantal deelnemers in deze projecten	60

BIJLAGE D: Beoordelingsprocedure van projecten

Het succes van het ontwikkelingsplan is grotendeels afhankelijk van de kwantiteit en kwaliteit van de projecten die worden ingediend en goedgekeurd. Onderstaand wordt in een aantal stappen dit proces beschreven en wordt de rol van de PG in dit proces verduidelijkt.

Stap 1: oriëntatiefase

De PG zal op een actieve wijze potentiële projectindieners benaderen om projecten in te dienen. De PG is het eerste aanspreekpunt voor potentiële projectindieners. Indien een partij een idee heeft, wordt deze uitgenodigd om in de vergadering van de PG zijn of haar plan toe te lichten. Bij deze gelegenheid wordt door de aanvrager kort ingegaan op de doelstelling, inhoud, planning en kosten/financiering van het project, alsmede de aansluiting/meerwaarde van het project bij LEADER.

De PG zal aangeven in hoeverre het project kansrijk is binnen LEADER. Indien deze reactie positief is, zal de PG eventueel aanvullende opmerkingen en suggesties doen om de aansluiting met het ontwikkelingsplan en de kwaliteit van het voorstel te verbeteren.

Stap 2: uitwerken projectvoorstel

De eerste aanvraag zal door de projectindieners verder uitgewerkt worden in een projectvoorstel. Daarbij vindt ondersteuning plaats door het secretariaat van de PG en kan voor eventuele technische of financiële vragen de provinciale coördinator worden benaderd. In deze stap wordt het projectvoorstel inhoudelijk en technisch uitgewerkt zodat het gereed is voor definitieve indiening. Bij een positieve inhoudelijke en technische beoordeling zal aan de projectindieners worden gevraagd om een formeel aanvraagformulier van de provincie in te vullen.

De PG zal op de hoogte worden gebracht van de voortgang van dit proces.

Stap 3: voorleggen definitief projectvoorstel in PG

Het definitieve projectvoorstel en aanvraagformulier wordt voorgelegd in de PG. Het secretariaat van de PG zal een advies opstellen voor alle leden van de PG. De PG streeft ernaar om alleen projecten met een positief advies voor te leggen in de PG. Indien het project vooraf door het secretariaat en de provincie (nog) niet positief wordt beoordeeld zullen in overleg de noodzakelijk geachte veranderingen moeten worden doorgevoerd, alvorens het met een advies in de PG wordt gebracht.

Op basis van het advies beoordeelt de PG het project. Het project wordt positief beoordeeld indien alle leden een positief oordeel geven (consensus). Bij een positief besluit geeft het secretariaat van de PG een zwaarwegend advies aan Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Noord-Brabant.

De projectindieners wordt schriftelijk op de hoogte gesteld van het besluit van de PG.

Stap 4: formele goedkeuring projectvoorstel

GS Noord-Brabant zullen uiteindelijk het projectvoorstel met het daarbijbehorende zwaarwegende advies beoordelen. De provincie zal de PG op de hoogte brengen van dit besluit. Bij definitieve goedkeuring door GS zal een beschikking worden afgegeven aan de projectindieners. Tegelijkertijd met de beschikking ontvangt de projectindieners een uitvoeringsovereenkomst inclusief alle (financiële) voorwaarden waaraan voldaan moet worden.

BIJLAGE E: Intentieovereenkomst samenwerking PG De Meerij

INTENTIEOVEREENKOMST

Samenwerking tussen PG Beerze Reusel en PG De Meierij
tijdens de uitvoering van de LEADER Ontwikkelingsplannen 2007-2013

INTENTIEOVEREENKOMST

Samenwerking tussen PG Beerze Reusel en PG De Meierij
tijdens de uitvoering van de LEADER Ontwikkelingsplannen 2007-2013

De Plaatselijke Groepen voor de LEADER gebieden Beerze-Reusel en De Meierij hebben eind 2006 besloten om samen te werken tijdens de ontwikkeling van hun Ontwikkelingsplan voor de LEADER periode 2007-2013. Deze samenwerking heeft geleid tot uitwisseling van ervaringen met de LEADER aanpak, een vergelijkbare opzet van de Ontwikkelingsplannen in beide gebieden, kennis van de kenmerken en keuzes van elkaars gebieden, goede persoonlijke contacten en inzicht in onderwerpen die zich lenen voor verdergaande samenwerking.

Met ondertekening van deze overeenkomst verklaren beide Plaatselijke Groepen dat zij de intentie hebben om de samenwerkingsrelatie die is opgebouwd tijdens de ontwikkeling van hun Ontwikkelingsplannen een vervolg te geven tijdens de uitvoeringsperiode. De wijze die daarvoor wordt voorzien wordt in deze overeenkomst beschreven. De overeenkomst heeft geen juridisch en formeel afdwingbaar karakter, maar illustreert de positieve grondhouding van beide PG's ten opzichte van elkaar en de keuze die uit eigen beweging is gemaakt om te investeren in een verdergaande samenwerkingsrelatie.

Beide Plaatselijke Groepen zijn van mening dat de Ontwikkelingsplannen van Beerze-Reusel en De Meierij een goede basis vormen voor onderlinge samenwerking tijdens de periode 2007-2013.

Definitie samenwerkingsintentie

De Plaatselijke Groep Beerze-Reusel en de Plaatselijke Groep De Meierij spreken met elkaar af dat:

- Beide Plaatselijke Groepen open staan voor gezamenlijke activiteiten, zoals op het gebied van voorlichting en publiciteit, monitoring en evaluatie en contacten met derden buiten het gebied;
- Zij een actieve doorverwijsfunctie hebben naar elkaar als het gaat om ideedragers in hun gebied, die potentieel relevant zijn voor het andere gebied;
- Zij bereid zijn tot uitwisseling van kennis en ervaring, bijvoorbeeld door gezamenlijke bijeenkomsten te organiseren van beide Plaatselijke Groepen en door elkaar toegang te bieden tot bijeenkomsten, documenten en informatie (voor zover geen reden tot geheimhouding of vertrouwelijkheid bestaat)

- Dat zij elkaar in staat stellen om te participeren in samenwerkingsverbanden en samenwerkingsprojecten die ontstaan met partners uit andere regio's, wanneer aanknopingspunten bestaan met het Ontwikkelingsplan van de andere Plaatselijke Groep.
- Dat zij binnen hun Ontwikkelingsplan ruimte en ondersteuning bieden aan projecten die over de gebiedsgrens heen worden ontwikkeld en worden uitgevoerd dan wel aan projecten die in beide gebieden worden uitgevoerd en een sterke samenhang kennen. Het gaat om projecten die aansluiten bij de doelstellingen van beide Ontwikkelingsplannen. Op grond van een eerste gezamenlijke bespreking van beide Ontwikkelingsplannen is een aantal gezamenlijke onderwerpen benoemd. Zonder dat deze opsomming limitatief is, lenen juist deze onderwerpen zich voor samenwerking en ontwikkeling van gezamenlijke dan wel sterk samenhangende projecten:
 - Energieproductie en -gebruik, waarbij natuurlijke en economische belangen worden gecombineerd;
 - Behoud en versterking van cultuurhistorie, in het bijzonder in relatie tot toeristisch-recreatieve doeleinden;
 - Branding van de streek en haar unieke kenmerken.

Beide Plaatselijke Groepen spreken af dat zij de hiervoor beschreven vormen van samenwerking stimuleren door frequent persoonlijk overleg tussen de secretarissen van beide Plaatselijke Groepen.

ONDERTEKENING

Aldus overeengekomen d.d. 23 mei 2007 en in tweevoud ondertekend te Sint-Oedenrode.

RRC Beerze Reusel/PG Beerze Reusel

Namens deze

Pieter van der Wolk

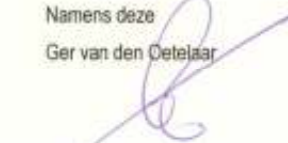

Handtekening

PG De Meierij/IDM

Namens deze

Ger van den Oetelaar

Handtekening

